

עללו זגלאמבייה

זאגלאםבייר ציינונג

מידעון מס' 19 תשרי תשס"ז ספטמבר 2006

Zaglembie Newsletter – Zaglembie Zeitung, September 2006

ארגון עולמי של יוצאי זגלאמבייה
Zaglembie World Organization

קהילות זגלאמבייה

Będzin
Sosnowiec
Dąbrowa
Zawiercie
Czeladź
Siewierz
Sławków
Wolbrom
Dańdówka
Golonóg
Grodziec
Kazimierz
Klimontów
Ksawera
Łagisza
Maczki
Milowice
Modrzejów
Niemce
Niwka
Piaski
Porąbka
Strzemieszyce
Wojkowice
Zagórze
Ząbkowice
Kromolów

סיוור שורשים של יוצאי זגלאמבייה בפולין, אוגוסט 2006: מימין – (למעלה) האנדרטה של רופפורט בוורשה, (למטה) טקס הסרת הלוט מעל שלט בסוסנוביץ המציין את שמותיהם של 6 יהודים שנתלו בפומבי ליד בניין זה במרס-אפריל 1942. משIMAL – ככר גיבורי הגטו בנדזין. (L) Bendzin. (R) (above) Warsaw (below) Sosnowiec – Unveiling the plaque commemorating the public hanging of 6 Jews at the location

ארגון יוצאי זגלאמבייה. רח' פרישמן 23 ת"א 63561 ישראל. טל: 03-5270919

Zaglembie World Organization. 23 Frishman St. Tel Aviv 63561, Israel. Tel: 972-3-5270919

במקורותינו אמירות רבות המנהגות כלפי זקני העדה. "בפני שיבת תקום", "והדרת פני זקן". אבל, "אל תשילכני לעת זקנה ככלות חמי אל תזובני", אומרים רך בתפילת "שמע קולנו" בימים הנוראים, בימים שאנו מבקשים שנכתב ונחתם לחיים טובים. ואכן רוב האנשים אומרים תפילה זו עם דמעות בעיניהם.

אני חייב להודות, כי כשקרأت את הרעיון שלכם הזולתי דעתה. ואני מינה שאצל רבים מהותיקים גורמתם להתרגשות רבה, ועל כך תבאו על התודה והברכה.

מזל טוב לארגון יוצאי זגלמבה בטורונטו לרוגל היגנות היובל. המשיכו בעילות הבורוכה שלכם ובקשרים הטוביים עם ארגוננו בישראל. לקרהת השנה החדשה הבאה עליינו לטובה, אני מברך את כל אנשי זגלמבה מבוגרים וצעיריהם, בשנת שלום וברכה. מי יתן ותכלת שנה וקלותיה ותחל שנה וברכוותיה. אמן!

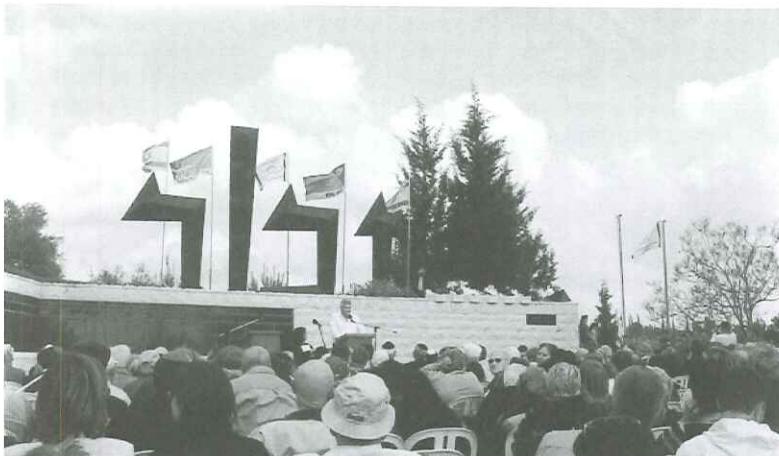
ארכגטט סlein – י"ר האכלן

מקוֹן זָקִין זָגֶלְמַבֵּיָה,
או שמחים לבשר לכם כי חברינו בארכון בני הדור השני והשלישי נרתומים ויזומים פעולות חשובות בנושא ההנצחה ובנושאים אחרים.

לפנינו כשתים, לאחר מאצחים וביטים, הוקמה בהר הרצל בירושלים, סמוך לחיקת גוזלי האומה, אנדרטה לזכר נצץ אהרון. האנדרטה נועדה להנציח את זכרם של 275 חללי מלחמת השחרור, ניצולי שואה שנותרו נצץ ושריד אחרון למשפחותם. הם על לארץ, התגייסו לשורות הצבא ונפלו במלחמה. שמשון ישביב מדור שני, יוזם ומבצע את אישוף השמות והפרטים של נצץ אהרון מקרוב היהודי זגלמבה. אנו מתכוונים להנציח אותם ביד הזיכרון שלנו במודיעין.

פעילות נוספת מובילים בני הדור השני והשלישי היא קמפיין הוקהה לדoor הראשוני. בניינו ונכדינו יגרמו לנו, ניצולי השואה להרגיש טוב כי הערים אותן ואנחנו לא בלבד. במיוחד מותיחסים הדברים לtotikim הזוקקים לקשר זה. חברי הניצולים,

עצרת הזיכרון ליהדות זגלמבה - ב"ז בניסן תשס"ו 25 באפריל 2006

יד הזיכרון ליהודים זגלמבה במודיעין – יום השואה תשס"ו
Yad Hazikaron – Zaglembie Jews Memorial, at Yom Hashoa 2006

עצרת הזיכרון לשואה ולגבורה וטקס ההתייחדות עם קוזשי זגלמבה נערכו השנה בסימן המלחמה באנטישמיות ובחחשת השואה.

את יד הזיכרון במודיעין גודש קהל של אלפיים: ארבעה דורות ליוצאי זגלמבה, חברי כנסת, אישי ציבור, מפקדי משטרת וצבא בכירים, קבוצת חיילים על מפקדים ואורחים וubits, ביניהם, יוצאי זגלמבה שהגיעו מארה"ב, קנדה ואירופה.

תפילת החתייחדות נאמרה מפי החזן אחיה רובין. יצחק גריינר, סגן יו"ר הארגון אמר "יזכור", ובammerת קדיש התכבד מר צבי לנדו, גובר הארגון. נשוא דברים: ע"ד רוני בר-און – שר התשתיות הלאומיות; השופטת המחויזית הילה גרטל – בת הדור השני לבית מיטלמן מסוסנובי; ליורי באום בת הדור השלישי בבית יעקב מנגנון; ומר אברהם גryn – יו"ר ארגון יוצאי זגלמבה.

בקטעה שירה ופרוזה הופיעו נציגי דורות המשך ליוצאי זגלמבה. מקהלה "קולות העיר" מטל-אביב בניצוחה של אביבה וימנץ ביצעו את החלק האומנותי.
את הטקס הנحو, כמו שנה, בני הדור השני ליהודים זגלמבה: רודה גריינר-טובייאש ושלמה קרייב – קרבינסקי.

תודה למэр يولזרי על הסיווע בהשתתפות התברים ביום השואה

ארכגטט האכלן

משואה ששית

דורית לירון – בתה של פולה סקווצ'ילס ז"ל מבנדין ודוד טל-טוכשנידר. פעילה בתחום התרבות בקרב בני הדור השני של הארגון.
אשר ניינגי – בן למשפחה פיבניצ'ני מזומברובה. אביו היה מעורכי ספר יזכור להיליט זומברובה גורניצ'ה. אשר, כאחיו שמעון, פעל בקרב בני הדור השני של הארגון.

משאות התקומה

לייל אבידב – חילית בחיל האוויר. נכדתו של חנקה לבית ויריניך ובנימין שלזנגר. בתה של אילייה מפעילות הדור השני. לייל יציג את בני הדור השלישי בחנוכת האנדרטה בגטו בנדיין.
గל גורנברג – משקית תנאי שירות בצה"ל. נכדתו של ברכה לבית קווקלינסקי וצבי טוביאש. בתה של רודה מפעילות הדור השני. גל פעלת בארכון בקרב בני הדור השלישי.

*ישראל לרנר מנער סרני אמר היה להדליק את המשואה החמישית. אולם, בוגל פטירתה של אשתו עבר יום השואה הדליק את המשואה אחרון בצד, מפעלי ארגון ברגן בלזון וממייסדי קיבוץ נצץ סרני.

אידה ואברהם ר宾וביץ' (זומברובה) והנין ניב מניהים זר ביום השואה ביד ושם
Ida & Abraham Rabinowitz & great-grandson Niv at Yad Vashem

משואה ראשונה
מנחם שרון – מנהיגי היהודי פולין בישראל. יו"ר קהילת יהודי בלכטוב וחבר ועדת חסידי אומות העולם ביד ושם. יצחק אלישיב – בן לניצולי שואה, מזה 14 שנה המנכ"ל של קק"ל. מעלה המשואה לכבוד קק"ל על שותפותה הרבה השונות עם ארגון זגלמבה באחזקה אחר ההנצחה במודיעין.

משואה שנייה
ישע עמרומי – ליד קיבוץ עין החורש, לשעבר מנכ"ל יד ושם. שותף לפיתוח המרים של יד ושם. שימש כמנהל תיאטרון ירושלים ופסטיבל ישראל. חיים דיאמנט – העלה את המשואה לזכרו של בעל מנוס דיאמנט שהיה חבר במחתרת של הנעור הציוני ובקבוצת "הנוקמים" שפעלה בתום מלחמת העולם השני.

משואה שלישית
תת ניצב יפרוח זוכובני – בן לאם ניצולות שואה ממזרח גליציה ומפקד מרחב השפה במשטרת ישראל. מעלה משואה לכבוד משטרת ישראל בסיור הביטחון בעצרת ומשטרת מרחב השפה בפרט, על תרומותם הרבות לסיורי הביטחון בעצרת ובאזור ההנצחה היהודי זגלמבה במודיעין אשר בתחוםם.
רבקה אדרת – בת למשפחה פולין של בעל יוסי עובד אונס קבוע להכנת קולנוע בבית התפוצות.

משואה רביעית
שמעאל ליטנר – ליד בנדיין, עלה לארץ והתישב בקיבוץ גזית שבעמק יזרעאל. מציריך וכותב על השואה. תערוכה מציריך הוצגה בחודשים אפריל-מאי 2006 בכפר שמריהו.
מלכה עובד – בת למשפחה פולין של בעל יוסי עובד אונס קבוע להכנת משואה לציון ברבן מבדין. רכזת ההשתלמות בנושא המשאות ולהדלקתן, בהתקנות, מאז 1988.

משואה חמישית
ישראל לרנר* – ליד בנדיין מייסדי קיבוץ נצץ סרני. אחיו שלמה לרנר נהרג בボנקר בקמונקה בעת חיסול הגטו בנדיין. שלמה חתום על המכtab האחרון של אנשי הגטו למנהגי היישוב בארץ.
דב אייכנואולד – בן הדור השני למשפחה זומברובה. כמנהל הוצאה הספרים של ידיעות אחרונות דאג להוצאה לאור של ספרים רבים העוסקים בנושא השואה.

צדעת המוות

מאת: זלמן גיטלר כפר שמריהו, אפריל, 2006

לא, לא הייתה זו סתם הליכה
אל מול הילכה בה נקשרנו למטע,
כמו טסום הינו
כשלגופנו רתמו עלגולות,
עגלות עמוסות במכוניות ירייה,
מכוסות בבד קשה.
הכל היה מוכן
בעת הצורך
הן וופלו נגדנו.

צעד ועוד צעד
צעוד ועוד צעד.

- שתי אפשרויות היו לנו -
ליפול ארץ באפסיס כוחות
או ליפול מיריות הס.ס.

הגוף כבד, חסר מבע ותחושה,
צעוד ועוד צעד
צעוד ועוד צעד
וצעוד נסף - אחרון
הצעד של כל כוח הרצון
הצעד אל החיים,
הצעד - אל התקווה.

צעקות הס.ס. בלי הרף נשמעות
מלות תמיד במקומות הגנות
וככה זה נמשך יום אחר יום,
יום אחר יום.

הגוף כבד, קופא עד כאב
וברווח אידישות מוחלטת, ייאוש.
הרגליים נגררות, כואבות
ופחד מתמיד מיריות.

צעד ועוד צעד
צעוד ועוד צעד,
כל הזמן להיאבק
עם הקור, הגוף,
השלג והרعب.

שומם מחשבה לא עניינה אותנו,
גם לא היתה שום אפשרות לחשב,
ואולי, בעצם, מחשבה אחת כן היתה
סוף החיים - המוות.
מתי...? והיכן...?

הוקרה ע"י חנית ריטר-גיטלר, בתם של גז'יה איזרביץ ז"ל מוזמברובה
ולמן גיטלר יבל"א מבנדין, בעצרת הזיכרון של יוצאי גליציה במודיעין

עד בטרים עליה השחר
על חנויות הלילה במתחם,
ברטם הפשרה המשמש
את צינית הלילה המקפיא
שוב קורבנות אקרים נטפסו
שוב צוחחות אימים את השקט פילחו.

צעד ועוד צעד
צעוד ועוד צעד

הדים והחמצן אוזלים במחירות
הרגליים יגעות, רועדות,
את שלד גופינו הוא בקורשי נושאות.
רק נעל העץ הקרכעות,
נעלי העץ שמהגוף כה כבוזת.

צעד ועוד צעד
צעוד ועוד צעד

עוד בטרים הפשר השלג
gal chadatz betzbar mealei.
השלג נערט ונארט,
דבק לנעל העץ וקפא,
עוד משקל לגוף הכהוש.

דברי בת הדור השני, השופטת יהלה גרטלר, בעצרת...

שר הוני בר-און ומור אברם גראן ביד הזיכרון במודיעין – יום השואה תשס"א
Minister Ronny Bar-On & Mr. Abraham Green at Yad Hashikaron

רואה אני להציג לכם ולומר לכלכם, שגם אנחנו, הצבירים, נראים
לפעמים כאלו אנו מקלים ראש בערכם, בשל סגנוןנו הצייני, או חספס
עדיף, אך אין זה כך. מביבנים אנו, עד כמה שההבנה האנושית מגיעה. כואבים
אנו, אף שהלב האנושי אינו מספיק כדי להכיל כאב כה רב. ומעריכים אנו,
אך כי אין במילה "הערכה" כדי לבטא את תחושותינו על מה שהייתם ומה
שהנו.

רואה אני להבטיח לכם, מעל במאז, שאנו, דור ההמשך, נעשה הכל כדי
להביא את זיכרון השואה לכל נער ונערה במדינת ישראל. אני סבורת כי
התפקיד העיקרי שלנו כדור ההמשך הוא להניח את המורשת שלנו לדורות
 הבאים ולדאוג שלא יוכלו ממש לעילנו למן שימוש במיליה שואה בהקשרים
ראש בהם. יורשה לי לומר אף שעילנו למן שימוש במיליה שואה מימייג.
לא ראויים ולדאוג שוג לאחר תלוף החיים, לא יקומו ככל הנראה מיליה
תפקידנו לדאג שוג לאחר תלוף החיים, לא יקחה זיכרון הזועה, וגם
क्षमितם דור שלא ידע את דרכם, ידע הוא היבט את שעבורם, כאלו היה
זה אטמול.
כך נעשה.

(משמאל) הגב' מריאם מונטרססו, קונסולית גואטמלה בישראל ובעלת פרננדו
בעצרת יום השואה במודיעין יחד עם בן הדור השני, אשר ניצני וריעתו.
Miriam & Fernando G. Monterresso on Yom Hashoa in Modiin. Mrs.
Miriam Monterresso is the Guatemala Consul to Israel

כבוד גדול והתרgestות עצומה עבורי לעמוד מעל במאז בו בעצרת הזיכרון
לשואה ולגבורה ובתקס ההתייחדות עם קדושים זוגלים.
כבוד גדול והזמנתו לומר לכם תודה.
לכם, שרדתתם את התותפת והגעתם עד העולם.
לכם, שבזכותכם יכולה אני לעמוד כאן היום ולשאת דברים.
נולדתי וגדلت בי בית של ניצול שואה.

אבא ילדי לודג', שרד את הגטו ואת אושוויץ גם יחד.
اما, לילית סוסנוביץ שבזגלמבה, איבדה אותה מלחמה איזמה את כל
משפחתה. היא הייתה רק בת 14 כשהפרצה המלחמה. ילדה רכה, הצערה
במשפחתה, עטופה עד אותה עת באהבה ובחים, מוקפת בפינוק ובתשותה
לב. ולפטע מצאה עצמה בעולם אזכור, מלא רשות וニיכר, בו מתייחסים לאדם כל
הישראל. הישראלות בניגוד לכל הסיוכים. עולם בו מתייחסים לאן חונכו בני אונש, כאילול לא היו. עולם
בו אין מקום לזכויות יסוד. ואין מקום לרוגשות אנושיים. הכל נרמס ברגל
גסה. רגלי הנוליה באותו מגן אכזרי ומרושע.

מאותו עולם הגיעו הורי. כמו מעפר, בנו בא בקהל, ואיתם אני מאריך את
הגיעו עוד רבים הנמצאים כאן – גם אם אני מכירה אותם אישית.
דברי האישים מכונים מכל אחד ואחת מהם, אתם אשר שרדו את
הגנים הזהו נגד כל הסיוכים.
בעוד פצעים על האובדן האיש שלבם מדמים, ובטרם הגיעו, וספק עניין
אם פצעים אלה יכול שיגליזו אי פעם, המשכטם אותם ככלם השיעיכים לדורי
זה, במלחמות ההישרדות. המלחמה על המדינה שבדרך, על הממשלה ובנייתה
ועל שמירתה והגנתה. דרכו של דור ההורים, של הדור שלהם, לא הייתה
סוגה בשושנים, בשום שלב.

אך לנו, דור ההמשך, הגשתם הכל על מגש של כספ.
אתם, שראיתם את המות מול עיניכם, מקיין אתכם מכל עבר, הצלחותם
לగבור על הכל, ולתקים דור המשך לתפארת. אנו, דור ההמשך, שאני רך
נצחית אחת שלו, גדלנו כאנשים בריאים, חזקים, בטוחים בעצמנו ובקיומו,
בידיעת שאתם מארחיםנו. בידיעת שיש לנו על מיל סמוך. אנחנו לא צריכים
להסתכל לאחר. אנחנו יודעים שאתה שם. כך גידלתם אותנו, כי המשפה
עברית היא הארץ העلى. מי שידע בדידות ואבדן, מי שאיבד את היקר לו
מכל, שומר מכל משמר על המשפה.

אתם נתעתם בנו את הביטחון, אתם עטפתם אותנו באהבה, אתם ריפdots
את חיינו. כל מה שנגזר מכם, הענקתם לנו. כי את החיים יכול היה הצורך
הнаци זקחת, אך לא את הנשמה. את זכויות היסוד הוא של כל מכם,
בריאותכם פגע קשות, אך את הרגש את האנושיות, את החום, את הדאגה,
את האכפתיות, את הערכיהם, את כבוד האדם, לא הצליח לקחת. את כל אלה
נתנס לנו, והבאתם את תעכבות הנפש? מאיין לקחתם את הכוח? שאלות אלה

שואלת אני את עצמי מאיז שברגתני, ותשובה – אין.
מאיון שabaytem את הרצון העז הנהניל לנו ערכים של יושר, אונשיות, אמון
באדם, רגשות למצוות הוללות?
מאיון מצאתם בנפשכם את שאר הרוח לחנק אותנו, לכעון אותנו ללימודים,
לעבודה, ליצירה?
מאיון שabaytem את הרצון לחסוך כל פרוטה, ואף לחסוך מפיקם, למען לא
יחסר לנו דבר בעtid?

מאיין מגעה השמחה שלכם על הצלחותינו וכאבכם על שמחת החיים שלכם שלא תכבב?
מקומות סודיים שמרתם על שמחת החיים שלכם לא תכבב?
השאלות רבות, אך תשובה – אין.
כדור המשך רואה אני לומר לכם תודה על מה שהייתם עבורה ועל מה

מדברי בת הדור השלישי, ליאורי באום, בעצרת...

ותזאגו להעיבר אותם ולהשמעו אותם לבני הדורות הבאים. בבקשתה, שלא יסחו מה קרה שם. הניצחון הגדול ביוטר עברי הוא זה שאני עומדת כאן היום והידיעה שהדורות הבאים ימשכו לעמוד עלי במה זו ולהנציח את שם של הנפשם, ואת גבורתם של הניצולים שרדו.

בנות הדור השלישי ליאורי זגמלביה: לילך אבידוב וגל גרינברג ביד הזיכרון
Members of the third generation: Lilach Avidov & Gal Greenberg in Modiin

שמי ליאורי באום ואני בת הדור השלישי לניצולי שואה יוצאי זגמלביה, ננדתם של גותה והגניק יעקובובסקי. אני מורה בגימנסיה קצין בחולון, ורכזת נוער – מד"צים מדריכים עיריים בראשון לציון. בשנה וחצי האחרונות איבדתי את סבתاي, את סבי ואת סבתא של בעלי גם היא ניצול שואה מפולין, דבר שזכור והציג את חסיבות נושא שימור הזיכרון והסיפורים שהעבironו לנו.

בימים השוואתניים מעבירה פעולה לבני הנוער אני תמיד מספרת להם כי כשאלתי את סבתא שבסבה הייתה תמיד עונתה וסיפרה. אולם כששאלתי את סבא הוא תמיד ביקש שאזוב את הנושא ואדבר על משהו יותר שמה. היום כבר אין את מי לשאול.

לשםחתי, כשהייתי בת 15 בכיתה י' עשינו עבודה בבית הספר ותיעודתי את הסיפור שלהם, למרות שבסבה לא רצתה לספר סבתא סיפורה בשמו, והיום אני יכולה להמשיך ולספר את הסיפור שלהם. אז עכשו אני מספרת לחניכים ולתלמידים שלי ובקרוב אספר לדור הבא שכבר בדרך.

הכי חשוב לי להציג את המסר שלהיסטוריה יש נתיה לחזור על עצמה ולכך אסור לנו לשכוח ואנחנו חייבים להמשיך ולספר את הסיפורים והזויות שהם עברו שם לדורות הבאים.

אני רוצה לבקש מבני הדור הראשון, אל תפיסקו ספר למרות שזה קשה. מבני הדור השני, שלישי, והרביעי אל תאטמו אווזנים תקשייבו לסיפורים

נצר אחרון

מאית: שמושון ישביין

לחלהן הנופלים לגבים רשות מקום מוצאים פולין :

- אופיר צבי בן ציפה ומשה נולד ב- 2.5.1922 ; עלה לארץ עם צבא אנדרס ב- 1941
- גروس אב (וולף) בן ליבה ויודה נולד ב- 1924 ; עלה אחרי המלחמה והופמן משה (מונייק) בן קופל נולד ב- 1927 ; עלה ב- 1948
- ייטמן מיכאל בן פרידה וסלומון נולד ב- 1927 ; עלה ב- 1946
- וילניצ'וק שמואל בן אליהו נולד ב- 1926 (חבר גורדזוניה) ; עלה ב- 1946
- טויבמן יעקב בן שפרינצה-שולמית ומשה נולד ב- 1926
- לאופר פנחס בן רחל ומנדל נולד ב- 2.3.1929 ; עלה באוניה "תל חי" היה בקבוץ אילון
- לינדר שמואל בן דבורה ושמואל נולד ב- 3.2.1929 ; עלה ב-
- 1945 היה בקבוץ גבעת השלושה מושינסקי משה (מונייק) בן יוסף חיים נולד ב- 1927 ; היה במחנות : סקרוייסקוו, ציסטווחובה, נורדהוואן ושטנדאר ליד גרדלאן גרמניה ; עלה ב- 1948
- סרבנוגורה ישראל בן נח נולד ב- 1926 ; עלה ב- 1947
- פלם חיים (פלאום) בן דוד נולד ב- 1927 ; עלה ב- 1947-48
- פרידמן יצחק בן גיטל וישראל יוסף נול ב- 25.1.1927 ; עלה באוקטובר 1945
- צימבל שלום בן חיים נולד ב- 1929 ; עלה ב- 1948
- קוגן אברהם בן גילה ויעקב נולד ב- 1.10.1936
- קופר מאיר בן גילה ויעקב נולד ב- 1926 ; עלה ב- 1.1.1948
- רוטביום יעקב בן לאה וヨוסף נולד ב- 1921 ; עלה ב- 1947.

"ויצא חוטל מגע ישי ונעל משודשי יפרה", משעהו י"א. מבחןינו נצר אחרון הם ניצולי שואה, שריד אחרון למשפחותיהם שהושמדו בשואה, עלו לארץ ישראל ערבי מלחמת העצמאות, התגיסו לצה"ל נלחמו בקרבות על הקמת המדינה ונפלו. נפילתם בשדות הקרב גדעה את שולשת הדורות של משפחות שלמות.

לחילילים אלו לא היו בני משפחה שיבכו אחר לכטם וינצחו את זכרם. רשות הנצחה במשרד הביטחון הגדרה 275 חילילים נצרים אחרון, הקימה אנדרטה בהר הרצל וסלה שביל המחבר בין ד-ושם להר הרצל. כמה סמלי. מדור זה יציג בפניים הקוראים את חללי נצרים אחרון אשר מוצאים מעיר גלבניה וקהילותיה.

- ילידי בנדין: נודלמן שמואל, פרידלד אריה
- ילידי סוסנוביין : וקסנברג חיים, הניג ביניימן
- ילידי זוביירצ'יה : דפנור אברהם, צ'פניך קלמן
- סלבקוב: חסיד צבי נולד בעיר קובל אך קיבל ההשראה בקבוצת עובדייה בסלבקוב
- יליד וולברום : בלט אברהム
- יליד אולקוש : קוחן יוסף

בין 275 שמות החלילים אשר הוגדרו כנצר אחרון רשומים מי שמוצאים מפולין לאין עיר או ישוב כל שהוא. השמות המוביים בפניהם מפרטים את שם החליל שמוות הוריו, תאריך הלידה ותאריך עלייתו ארעה. הנכים מתבקשים לקרוא את השמות ואם הנכים מזוהים שם של חיליל ויכולים לשיבו לערי גלבניה, אני הודיעו ונוכל להוציאו למבצע ההנצחה שברצוננו להקים. בכוכנות הארגון להנציח את הנופלים במלחמת העצמאות וחשובה לנו תגובתכם ומעורבותכם במפעול הנצחה זה. חשוב לנו להגיע למיצוי מרבי של ההנצחה.

יארצ'יט ט' באב - טقس במלחמה

ייר הארגון, אברהם גryn, סקר את פעילות הארגון בשנת האחורונה בתקופה לשיטוּף פעולה פורה עם בני הדור השני והשלישי. אייזיג גראנגורס דיבר על הקשר לפירשׂת השבוע.

אליה אבידב דברה בשם בני הדור השני. בטקס נכח הגב' גוטה דטנר אשר הייתה מבין הפעלים בארגון אשר בשנית ב-1955 פעל להביא ארצתה אפר קדושים מאושוויץ ולטמון אותו בבית הקברות בנחלת יצחק וכן להקים מצבה לזכר הקהילות של גלבניה. השנה ניכר שהולך הדור ופוחת. פחות חברות פוקדים את המקום ומתייצבים אל הטקס. יש לפעול להיענות גבואה יותר של משתתפים בעיקר חברים מדור שני ושלישי.

גם השנה, ככל שנה, התקיימים על פי המסורת הנהוגה בארגוננו, יארכ'יט לקדושים זגמלביה בט' באב. חברי הארגון התכנסו לצין ולהזכיר בטקס את יהודוי גלבניה אשר הוביל למחנות ההשמדה.

יום תשעה באב נקבע כיום האזכרה לקדושים זגמלביה, מאחר ובוים זה גורשו אחורי היהודים מגטו זגמלביה, במסגרת מבצע יודנריין, ע"י הגרמנים בשנת 1943.

אל הטקס הגיעו חברי הארגון אשר שרדו את המحنות, חברים מדור שני ושלישי.

יש לציין שהטקס נערך באויראה מעיקה של המלחמה בצפון הארץ ובחשש לשлом חילינו בחזית הצפון.

החזון, אריה בראון, קרא פרק תהילים, לאחריו נשא את תפילה אל מלא רחמים. צבי לנדא אמר קדיש עם זיכור שמות כל קהילות גלבניה.

חסידי אומות העולם

— היה עליו להיזהר ממלשינים ולמצוא דרך להעביר את היהודים שהסתיר למקומות אחר בעת סכונה מוחשית. אחרים מצאו דרך לעזור היהודי על-ידי אספוקת ניירות מזויפים שאפשרו לו לחיות בזיהות בדויה כלא יהודי. במרקם אחרים באמצאות גנבות גבולות.

העזרה היהודים לא היהת תוצאה של חשיבה רציניאלית מראש ואורך זמו, של החלטה מודעת להתרשם להצללה על כל הסכנות הכרוכות בדבר. מדובר באנשי שלא או עצם כלל במצבים: הם העמדו ללא הינה מוקדמת בפני עצמו צפו מראש ושחיב מיד מתן תשובה. היו בינויהם גברים ונשים. פועלים, איכרים פשוטים, משכילים ודיפלומטים. מפלגות שמאל לפני המלחמה ופעילים בתנועות לאומיות, מרכז אפלוא אנטישמיות. יש שחויו בין היהודים לפני המלחמה ואחרים שכמעט ולא באו אותן בוגע עד הרגע שבו החליטו להושיט עזרה.

21 גברים ונשים החכו עד ינואר 2006 בטור חסידי אומות העולם - ובכללם בני משפחה שהיו שותפים להצלת היהודים, והם מייצגים למעלה מ- 8,000 טיפורי הצלחה שאומתו. מותוכם, 5,941 הם מפולין. אולם, אפשר לאמוד את שיעור מעשי ההצלחה מעבר לאלה שנרשמו, ואת מספר המצילים העולה פי כמה וכמה על מספר אלה שזכה להוקרה במסורות התכנית. ממחקרים שנעשו עולה כי מספר המצילים הוא כמספר הניצולים בעיר או באזורי מסוימים ואך יותר, שכן נדרש מצליל אחד לעוזר היהודי בודד לשרוד בשך תקופת המלחמה. אדם המוכר כחסידי אומות העולם זוכה במדליה מיוחדת שעליה מוטבע שמו ובתעודת הוקרה, והוא נהשם על קיר הכבוד בגין חסידי אומות העולם ביד ושם בירושלים. האותות מונעקים למצילים או לשاري' ברם בטקסים העמראים בישראל או בחו"ל.

חסידי האומות

מאת: חיים חפר

כל זאת - רק מפני שאדם חייב להיות אדם ואני חזר ושאל את עצמי, עכשוו ומכאן:
האם אני האם אני היתי מוכן?

בתוך המלחמה הנוראה - הם-הם שעמדו יום-יום בקרב והם הצדים שבצדיהם שבסוכותם העולם לאחרם הם בתולוזתיו של עמי הרצוץ, החנקן הירוי והמת היי עמודי החסד והרחמים שליהם העולם עומד ובפניהם, בפי גבורתם, שהיא עדין לנו חייה אנחנו, היהודים, מרכיבים את ראשינו - בזודה.

חיים חפר מל' בסוטנוביץ ועלה לישראל ב-1936. שירו של חפר נכתב לכבוד ערבי הוקרה לחסידי אומות העולם שנערך בתיאטרון הבימה בשנת 1987.

חסיד אומות העולם
ד"ר טדאוש קושיבוביץ
1972 - 1893

Dr. Tadeusz Kosibowicz
1893 – 1972

בבוקר, קמותי מקומי והלכתי בלבד אל בית החולים, קיבלת עזרה ראשונה וטיפול מתאים. בפתח בית החולים, עמדו חילימ' גרים, חסמו את הכניסה והודיעו לכל מי שהגיע לטיפול, שאין כניסה הרים פולנים. ד"ר טדאוש קושיבוביץ' (Tadeusz Kosibowicz), שהיה רופא ראשי בבית החולים, יצא אליו והכניס אותו אל המחלקה שלו לטיפול. הוא הסביר לחילימ' שמדובר בעורה ראשונה בלבד. במלטה, פשטי יהודים נוספים אשר נפלו באותו הלילה, את חלוקת כי היו שכנים שליו.

ד"ר קושיבוביץ' אשפז אותו למשך חדשניים בחשיבותו האישית. כמו כן, אושפזה בהרואתו, קבוצה יהודים פרק זמן זמה. בפרק הזמן בו הייתה מאושפז הועברו הורי ואחי' לד'ויה אחרת (בכטובת- כרך 3 במאי מס' 8). בתום שני חודשי אשפוז הצלופת אל הורי.

ד"ר קושיבוביץ נער וחובא לאקירה במשדרי הגסטapo בגין סייע יהודים, מציאת תחנת שידור והסתור גנרי פולני בבית החולים. הגסטapo התקוון להוציאו להורג. אולם הוראה מדרגת גבוהה שינתה את גורלו. הוחלט לשולח אותו למבחן "דכאו". שם נשלח לכמה מחנות: "זקסנהאוזן", "אורנינגרג", "מידאנק" ו"גראס-רווזן". בתום המלחמה חזר ד"ר קושיבוביץ' לבתו בנדין.

ד"ר קושיבוביץ' עמד בסכנת הוצאה להורג, עקב הסייע אשר הגיש ליהודים, למרות האיסורים וההוראות המפרשות מטעם השלטון הנאצי. עקב לכך נשלח לממחנות. פועל מונעט בספרו של ההיסטוריה רמן שנק. על מעשיו הכיר ד' ושם באפריל 2006 בד"ר טדאוש קושיבוביץ כחסיד אומות העולם.

חסידי אומות העולם - תואר כבוד המוענק על ידי מדינת ישראל לאזרחי העולם שפעלו למען הצלה יהודים בזמן מלחמות העולם השנייה. חוק "זכרון השואה והגבורה – י"ד ושם, תש"י"ג – 1953", שקיבלה הכנסת, הטיל על י"ד ושם לטפל במלחמות לא יהודים, שסיכון את נפשם בתקופת השואה כדי להציל יהודים נרדפים בארץות שהיה בשליטה של הנאצים ובארצאות ששיתפו עם פעולה.

הנחתת מאורעות השואה לא תהיה שלמה ללא הפרקים המופלאים, אולי נקודות האור היחידות, של מעתים בני עמים שונים שמצוונים לא נתנו להםعلم מנגד ולראות בשוויון נשא את גורל היהודים ואת האכזריות כלפים. הكريיטריונים שנקבעו על-ידי הוועדה הציבורית לצוון חסידי אומות העולם להענקת התואר:

- ניסיון להציל יהודי וurosbot aktiveit של המצליל, בין אם הציל ובין אם לאו.
- סיכון החיים של המצליל בעת ביצוע ההצללה, שכן השלטונות הנאצים נהגו להזהיר במפורש שכל המושיט עזרה לייהודי מתחיב בנפשו ובנפש יקיריו.
- מניע הומניטרי כדחף עיקרי.
- אי קבלת תמורה חומרית כתנאי להצללה ועדות מסייעת של הניצולים על המעשה או חומר ארכיוני.

הצללה במרבית המקרים התבטאה במתן מסתור ביבו של המצליל או בחצרו, לרוב עלי-ידי בנית בונקר בו שהוא המסתתרים שבאות, חדשניים ואך שנים לראות אור יום. นอกจาก הנפשות הכרוכות בדבר, היה על המשטי להציג מזון, עזרה רפואית, ביגוד וצורכי יומיום אחרים. וייתר מכל

אני שומע את הכינוי "חסידי אומות", ואני מנסה אני מנסה לחשב וושמע ושאל: לו היתי במקומו מה היתי עשה?

אם אין היתי נושא מסתור לבן עם אחר? אם אני היתי מוכן, אם בני משפחתי היו מוכנים לחיות בפחד מתמיד זהה בתוך הרוחבו בתוך השנים לחlös בלילות את צעדם הכאב והמאים של התלינאים מוכן להמשיך ולהלך בין מטבח היריות ולהבוי השכנים בתוך הרכילות ומילולי השמות ותקות המלשינים. וכל זאת - לא לילה אחד, לא ועוד, אלא - שנים! וכל זאת - בלי לבקש שכך מן הקורבנות, רק את לחייב ידים

ד"ר טדאוש קושיבוביץ

ביום ה-22 באוגוסט 2006 הוענק בבנין התואר חסידי אומות העולם לד"ר טדאוש קושיבוביץ. הטקס המרגש והמרשים נערך בנווכחות: סופיה Rydel (Zofia Rydel) ואליבייטה, בתו ונכדתו של קושיבוביץ; ראש עיריית בנדין, מיר בארון; שגריר ישראל בפולין, דוד פלג; משלחת מיזציאי זגלמבה בראשות אברהם גריין-זעיר הארגון; ואורחים רבים.

המציל נפש אחת...

מאת: יצחק טורנר

התגוררתי עם הורי ואחי' ברוח בויצה מס' 3. הבית עמד בשורת הבתים הראשונה הסמוכה לבית הכנסת הגדול בנדין. במעלה הגבעה, בסמוך לבתים אלו ניצב מבנה הכנסייה, בה כיהן המכומר מיצ'יסלב זבקי (Mieczyslaw Zawadzki) עם פרוץ מלחמת העולם השנייה של עיר בנדין, פלש הצבא הגרמני לפולין הגע לעיר בנדין, תפש עמדות והתקם בה. בלילה שבין ה-8 ל-9 בספטמבר 1939, פרצו חילימ' גרמנים את שער הכנסייה לבתים שניצבו בסמוך לቤת הכנסת הגדול בנדין. הם זרקו רימונן-יד והוור לכולם לצאת מוחבטים, בטעה יהודים, יהו אלהים בתוכו מצאן מותם בשירת בית הכנסת. רבים שרדו אל בית הכנסת והתבצרו בתוכו מצאן מותם בשירת בית הכנסת. רבים אחרים, הובלו ע"י החילימ' הגרמנים ונצטו לעמוד ליד חומת הכנסייה החיצונית. שם הווו הורו היליכים על כולם לבתוח ברצפה. מי שנשאר במקום נורה למוות, מי שבחר, יהו אחיו על מנת לפגוע ולהרוג. קבוצת יהודים, ואני בתוכם, רצה ריצה עמוק אל שער הכנסייה במעלה הגבעה. החילימ' הגרמנים ירו אחרינו בנשק אוטומטי, מספר אנשים נפלו. נורך כדי ריצה נפצעתי בידי השמאלית. המכדור שפגע בי נכנס באור המפרק ויצא באזרע הכתף. כאשר הגיעו לשער הכנסייה פתח לנו, המכומר זבקי, את השער והכנסייה את כלנו פנימה. המכומר הורה לנזירות לטפל בנו, לחבוע את פצעינו ולהגיש לנו שורה ראשונה. בתום הטיפול והגשת עזרה ראשונה, בקש המכומר שנצא מהשער האחורי כי על ראשו מרחתת סכנת מוות. הוא הסביר שאם יתפסו אותנו מסיע יהודים, יוציאו אותנו ואת הנזירות להורג. בצד השני של הגבעה המיצב היה הרבה יותר רגוע. לשם יצאו בחסות חשבת הילילה. במרודות הגבעה שוכן בית הקברות העתיק של בנדין הבודדים. שכתי שם עם פצע פתוח בידי השמאלית עד עלות השחר.

מסע שורשים 2006

השני, טקס הענקת אזרחות כבוד למר אברהם גryn ע"י עיריית צ'לז'. ממחוזות זגלמבה פנטה הקבוצה צפונה לורשה וברחה בתארים היהודיים וככלים. חלק מהקבוצה בחר לבקר באתר הזיכרון שהוקם במהלך טרבלינקה.

13 חברי הארגון יצאו השנה למסע שורשים בפולין. הקבוצה בקרה באושוויץ-בירקנאו, שם הייתה התרגשות רבה, בicularה בזקונה, ערי זגלמבה והשתתפה בטקסים ליד האנדרטאות השונות. גולת הכותרת במסע זה היו שני אירים חשובים ומרשימים: האחד, טקס הענקת חסיד אומות עולם לד"ר טדאוש קושיבובי'ץ' מבנדין.

צ'לז' מעניקת אזרחות כבוד לאברהם גryn

מרק מרוזובסקי - ראש העיר צ'לז' (שמאל) ויאנוש גונטקוביץ' - י"ר מועצת העיר (ימין) מעניקים אזרחות כבוד לאברהם גryn. – (L) Marek Mrosowski & Janusz Gątakowicz- Head of the City Council granting Honorary Citizenship to Abraham Green

החל מ- 1918 מעניקה העיר צ'לז' שבחלז' זגלמבה את התואר אזרח כבוד לאלהם אישים אשר עשו למען העיר.

הראשון בגלריה נקבע זו היה הומר בולסלב פינקובסקי, המושל אדווארד רידז-شمיגל וגורל פליקס סלאווז'-סקלדקובסקי.

ב- 1987 התאחדה מסורת זו ועד שנת 2005 הוענק התואר לשולש נציגים מהעיר אובי (Auþby) בצרפת – עיר תאומה לצ'לז'. וכן לארבעה מאזרחי צ'לז': זיגמונד סקוֹזִינִי, יאנוש דומאגליק, סלאבומיר פיאטראש והគומר טדאוש סטפן. [הנתונים הניל' התפרסמו בירחון שיוצא לאור בצלז'].

ב- 2006, על פי הצעתו של ראש עיריית צ'לז' מרק מרוזובסקי, בהמלצת ארגון הידידות של גלםבה ובתמיכת חברי מועצת העיר התקבלה החלטה להעניק את התואר של אזרח כבוד למר אברהם גryn – יי"ר הארגון העולמי של יווצאי זגלמבה שיושב בת"א והוא יליד צ'לז'.

아버ם גryn קיבל את התואר על ידי הקדיש עשרה שנים למן הנצחת יהדות זגלמבה, מורשתה וקורותיה בישראל ובפולין ועל פעילותו הענפה למען העמקת הקשרים בין יהודים ופולנים בגלםבה בכלל ובצלז' בפרט.

בטקס מרגש ומרשים שנערך ב- 23 באוגוסט 2006 בצלז' הוענק התואר לאברהם. נכחו בטקס: אברהם גryn ובני משפחתו, ראש עיריית צ'לז', שגריר ישראל בפולין – דוד פלג, חברי מועצת העיר, כל ראשי ערים זגלמבה, נציגי המחו'ז, חברי ארגון הידידות, משלחת מיווצאי זגלמבה ואורחים רבים.

ביקור יווצאי זגלמבה בבסיס חיל האוויר

היום ? או ... אפק ? כ"פ 4, מ"ג האוויר
הnidion : ביקור בכנף 4 ערב יום השואה 2006

ברצוני להודות לך עמוק הלב, לך ולפיקודיך, על הביקור המרתק והARIOOT המושלם, לו זכו, אנשי הדור הראשון והשני של יווצאי זגלמבה בסיסיך. חוות הביקור בטיסת, ההסתברים הממעיקים וההשתתפות בטקס יום השואה, ריגשו את כולן. הביקור מהו נדבך חשוב ליכולת של כולנו, להבין ולהעריך, את עצמתו של חיל האוויר השומר על מדינת ישראל.

הביקור בטיסת חיזק את אלה ששרדו ואת ממשיכי מורשתם, ונונטו להם את הכוחות להמשיך, ולומר: בשבי הרוגים האלה התאמנו לשוד.

אתם מסמלים עבורנו את הכוח והעוצמה של העם היהודי, שהסרו לנו בעת ההיא.

היו ברוכים באשר אתם.

גראכיה, אקרנט פליין – יי"ר אקלון, צ'לז'

מפקד הבסיס מקבל את פני של אל"ם (מיל') זאב לירון (משמאלו) בעת הביקור (L) Holocaust Survivor, IAF pilot, Colonel (Ret.) Zeev Liron (Londner of Bendzin), is welcomed by IAF basis commander during visiting the base with Zaglembie Organization's members at Yom Hashoa

ערב יום השואה תשס"ו התקאה בבסיס חיל האוויר בחצור קבוצה של בני הדור הראשון והשני מיווצאי זגלמבה. ביניהם היה גם זאב לירון – לונדרן, אל"ם (במיל'), ליד בנדין שעבר את השואה. זאב עלה לארץ, עבר קורס טיס

יווצאי זגלמבה בزيارة בסיס חיל האוויר, ערבי יום השואה תשס"ו
Zaglembie Organization's members at IAF base on Yom Hashoa

עד לפניה הקמת המדינה, שירת שנים רבות בחיל-האוויר והשתחרר בראש להק המודיעין.

במהלך הביקור סיירו החברים במוזיאון הבסיס, נלקחו להאנגר של מטוסים ובקרים בטיסת F16, שם התקבלו ע"י סא"ל זיו, מפקד הטיסת ושמו מפי סגן עינב, הנוטת על מישיות הטיסת והמצוד שלה. התברר שזאב לירון היה זה שבחר לפני שנים את סמל הטיסת – העקרב, וזה סמל עד היום.

לאחר ארוחת הצהרים נערך טקס מרגש לציון יום השואה בנווכחות חיילי ומפקדי הבסיס, יווצאי זגלמבה ואורחים.

לזכור ולספר לדורות הבאים

אזכרה לאריה בן טוב במלאת 10 שנים למוותו
An Evening in Memory of Ariele Ben-Tov

במלאת 10 שנים לפטירתו של עוזי אריה בן-טוב ז"ל

שמעאל לייטנר (81), חבר קיבוץ גזית, הציג בחודשים אפריל-מאי 2006 תערוכת מציריו לזכרו של חבירו אריה בן-טוב (הסנברג). לייטנר יליד בנדין נחטף בגיל 16 מעיר הולדטו לפולין לעבודות כפיה וחווה בגל צייר את מאורעות השואה במחנות עבודה. האהבה לציר החילה אותו גם במחנות. באמצעות דלים, בעיקר ביחסים, עסק ברישום ומכר את עבודותיו לגרמנים עבורם לחם.

בסיום המלחמה, עלה לארץ, למד אמנות והחל להנציח את זיכרונו באוצרות האמנויות. בארץ הכיר את חברו הטוב אריה בן-טוב שסייע בידיו להעמיד תערוכות מגוונות ברחבי הארץ.

יצירותיו של לייטנר הוצגו ברתבי הארץ ובגלובים וכן לשוחחים רבים. במלאת 10 שנים למוותו של עוזי אריה בן-טוב מושחת בנו טוב, בסיוון משפחתו בן-טוב, תושבי כפר שמריהו, הוצגה תערוכתו של לייטנר במרכבו ויל לתרבות וקהילה בכפר שמריהו.

ב-23 באפריל נחנכה התערוכה בנוכחות בני משפחת בן-טוב, ראש המועצה, דודו אלוני, יוצאי זולמבייה ואורחים רבים.

דברי אברהם גryn, יו"ר ארגון יוצאי זולמבייה, בפתיחת התערוכה...

ומישה קולודני – משה קול, שימוש מזכיר פרלמנטרי של הסעה בכנסת, אשר משך הזמן הפכה ללייבוריים העצמאים, ובמסגרת זו השתתף בכנסים בינלאומיים של האינטנסיון הליברלי.

פני עשר שנים בכנס כזו נאם, התרgesch ונפטר במקום.

בפועלותו הציבורית לא שכח לרגע את בנדין עיר, ושנים רבות שימוש כינוי אריהון בנדין. כשהתחדרן, בחרנו בו לעמוד בראש ארגון יוצאי זולמבייה המאוחד, אשר פעל לא רק בארץ אלא גם בחו"ל בשנות באירופה ובאמריקה.

הוא פעל להנצחת יהדות זולמבייה בארץ ובפולין.

שיי מקרים זוכרים לי במיוחד הזיכרונו במודיעין. אריה הזמן להסיר את המקהלה הראשונית היה בפתחת ימי איריה.

המקהלה הראשונית הייתה בפתחת ה"זוכר".

המקהלה השנייה הייתה בשנת 1995, אריה הזמן להסיר את הלוט מעל האנדרטה במקומו בו הייתה בית הכנסת בנדין יחד עם הקדרינל לוסטיגניה ועם ראש עיריית בנדין.

לפני שנה, בעת סיור קבוצה מאנשינו בזולמבייה, נחנכהVICר גיבורי הגטו בנדין והאנדרטה לזכר יהודי בנדין.

לצערנו, אריה שפתח את הקשרים עם בנדין, לא זכה להשתתף במעמד מרגש זה.

תבל על דאבדין ולא משתכחין.

גבירותוי ורבותי,
אם בעניינו "ידע מאין באט" עסקין, הרוי שמעאל לייטנר ליד בנדין, כתב על

בנדzin וצייר אותה בתקופת המלחמה.

לפני כ-20 שנה הוציא שמעאל לייטנר חוברת על בנדין בתקופת המלחמה, מלאה בציורים המשקפים ומתארים את יהדות בנדין בחורבנה, והציג

תערוכה מציריו.

אריה בן טוב כתב את המבוא לחוברת וסייע בידו של שמעאל להציג את הציורים.

היום, שמעאל לייטנר מציג כאן תערוכה של ציריו על בנדין היהודי.

תערוכה מוצגת לזכרו של אריה בן טוב ז"ל במלאת 10 שנים לפטירתו.

ראוי שמעאל לייטנר לברכה ולהערכה על הנצחת יהדות בנדין בצורה זו.
אני מתכבד לפתוח את התערוכה ומאלל לשמעאל לייטנר הצלחה ואריכות

ימים.

אריה הסנברג - שם שזכור לי מימי ילדותי מאת: איליה אבידב

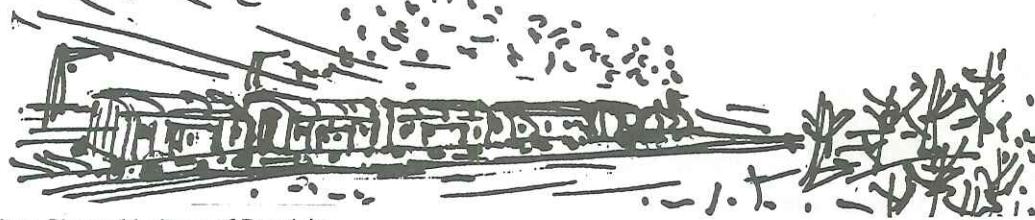
באחד המפגשים יצאה קבוצת גברים מהדר הישיבות ופונטה אלינו, אל "הנעור" (כפי שנגנו לקרוא לנו לבני הדור השני). זיהיתי את ראש הארגון שלו ובטוכם גם את אריה בן טוב. הוא הציג אותנו בפני מושל מחוז ("הויבובודה") ונפה אלינו בשאלת נמרצת: "מתי אתם מctrופים אלינו לעשיה?".

שאלתה זו חשירה עלי רושם עז. ייתכן שגם על חברתי למסע יונה קובו, שכן מאי אותו מסע אנחנו שתינו מערבות ופעילות מאד.

מיד עם שובנו הוזמנו לישיבת הנהלה. זוכרים לי פניו הקורנים מאושר של אריה, כאשר שמעו אותנו מבטחים בMSGRTהה להיכנס לפעילות שוטפת בargin. הבטחה שאנו גאים לקיימה הלכה למעשה.

כמה חודשים לאחר מכן שבנו ממהместל לפולין נפטר אריה הסנברג.

איילה, בתם של יומק שלז'ינגר מגבדין והבקה וירציך מסטונגוביין'

Painting by Holocaust Survivor Shmuel Leitner of Bendzin

במלאת עשר שנים למוותו של אריה הסנברג בן טוב ערכה משפחתו אזכורה לזכרו.

השם אריה הסנברג זכור לי עוד מימי ילדותי. אבי, שאגם הוא מבנדzin, הזכיר את אריה ואת משפחתו רבות. בכל פעם שה"בנדיינאש" נגשו הם נגנו כמו רבים מניצולי השואה לספר על בני עירם, מקרים מסווגים כפי שזכרו אותם "אז" ועל שלה בגורלם במהלך מלחמת העולם השנייה והחזקות בעיר.

הפעם הראשונה שעורי השם והאדם התלכדו היה במסע הראשן לפולין, קיץ 1995.

נשפטתי אז לראשו לפועלות הענפה של ראשי הארגון בארץ ובפולין, ובערי זולמבייה בפרט. זה היה עורי המפגש הבלטי אמצעי הראשן עם בני דור שני ושלישי ליזצאי זולמבייה וראינו מה רב המשותף בינינו.

שמעאל לייטנר

לזכרם דב (בנייק) זלמנוביץ ז"ל

לאחר השחרור הואפגש את רבקה פיטורקובסקי והם התרתנו במחנה ברגן-בלזן. עד לעלייתו ארצה שמש דב כמציריו של יו"ר ארגון ניצולי המלחמה, יוסל רוזנטט.

ההיכרות שלנו התחללה מעשה בארץ אחורי שנשותינו נפגשו שוב אחורי שהיה ידידות קרובות במחנה גלאנו – Gelenau.

دب היה עד לפטירתו, יו"ר ארגון שארית הפליטה מחנה ברגן בלזן בארץ, והוא מארגן ביקריהם שם. הוא שמר, ע"י קשריו עם יידי ישראל בעיר הנובר בגרמניה, על אתר המלחמה.

הוא היה גם חבר בהנחת ארגונו, ארגון יוצאי זגלמבה, ושימש בתפקיד יו"ר ועדת הביקורת. כמנהל חשבונות מונסה, מקצועו שלמד עוד בנדין, היה עורך כל שנה את המאון הכספי של ארגונו.

לפני שלוש שנים הוציא את ספרו האוטוביוגרפיה "אביב בעלתה" בו הוא מתיאח בנסוף לתולדות משפחתו, גם לחאים בקהילת בנדין, בגטו ובמחנות השוננים. הספר המרגש כולל גם שירים יפים על כל מה שעבר עליו. הוא מסיים את ספרו במשפט "אזכור אותך בנדין".

دب השיקע בהנצחת השואה عمل רב וואה צוהה של כלנו. הוא זכה להקים עם אשתו משפחה יפה עם בניים ונכדים וכן שמר על הרשות המשפטית שככל כך אהב. איזי גריינגרט זכרו ברוך.

יוחנן לאודון 1915 – 2006
יום שלישי, ח' בתמוז תשס"ו 4.7.2006

שומר החותם

לפני זמן מה החל לעולמו בשיבה טובה יוחנן לאודון. בסוף שנות ה-50, עוד בהיותו איש צבא קבוע, הלכתי בפעם הראשונה בתשעה באב לבית הקברות בנחלת יצחק והשתתפתי באזכרה לשואת יהודי זגלמבה.

כשהתחלתי להתעניין וביקשתי לדעת פרטים על המצבה המרשימה בנחלת יצחק, שבזמנים ההם, היא הייתה כנראה המצבה היחידה להנצחת השואה, הפנו אותו ליוחנן לאודון.

יוחנן, איש זגלמבה, הכיר היטב את ערים, עירויות, כפריה וקהילותה של זגלמבה והטפיק לעלות ארצה סמוך לפרוץ מלחמת העולם השנייה. יוחנן סיפר לי שאפת המצבה הקימו לאחר שהובא ארצה אפר הנספחים מאושוויז ומבתי הקברות בזגלמבה ובאזורו של הרובגר מסטנסובייך, שימושו אז כיו"ר החברה קדישא בת"א.

מאז הקמת המצבה ובמשך שנים, עד שעבר לנור שבתניה, יוחנן ראה במצבת האפר הזו מפעל חדש ואת עצמו ראה כמעין "שומר החותם" של המצבה. אנו ראיינו בפעילות זו מעין חסד של אמת עם יהדות זגלמבה שנספהה בשואה. חבל על דאבדין ולא משתכחין.

abraham grin

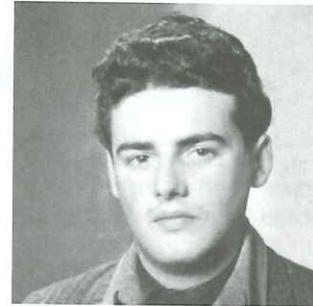
יוחנן לאודון
Yochanan Laudon

אליעזר (לודו) זוננשטיין
יום שני ייג' באב תשס"ו 7.8.2006

אליעזר זוננשטיין בברית המילה של נינו רום
Eliezer Zonenshine at the "Brit" of his great-grandson Rom

במושאי חג שבעה של פסח הילך לעולמו באופן פטאומי יידי וחברי דב-בנייק זלמנוביץ. דב גדל בנדין – "ירושלים דזאלמבייה" ברוח היהדות המסורתית. הוא למד ב"חדר" ומשם עבר לבית ספר של האגודה "יסודי תורה". משפטו היה מחשידי "סוכטשוב". לא הכרנו איש רעהו בנדין, למרות שגרנו לא רחוק אחד מהשני. היינו באוטו גטו ומשם נשלחו לאוטו מחנה עבודה מרקשטייט Markstadt שם הוא עבר למחנה Funfleichen ובתחילת שנות 1945 יצא בצעדת המוות.

דב (בנייק) זלמנוביץ,
לאחר השחרור
Benek (Dov) Zelmanowicz,
after Liberation, 1945

אבא הicker,

חיך היו מסכת של גבורה, נחישות והקרבה. הייתה סמל לדור של תקומה, כאשר יחד עם אחוות חנה הצלחת להימלט מההופת ברגע האחרון ולנוחות בחוף תל-אביב על סיפון אנית המעפילים פאריטה באוגוסט 1939.

אחרי 7 שנים של המתנה ליקירך פנית להקים משפחה. לילדיך הגודלים קראת על שם הוריך ויחד עם אמא נתמס את כל מאודכם לבניית דור המשך, צוואתם הבלתי כתובה של הנפשים.

לפני 9 שנים זיכינו, ילדייך להיות ארך בפולין. שם הצגת לנו את הבית בו נולדה ושם גם צענו יחד מניפים את דגל ישראל בשביבו אושוויז הנוראה.

זכינו במהלך הארכונים אך הלא קלים, לחתת לך בצד רגעים של דאגה הרבה רגעים של שמחה וכבוד ועל כך אנו, 3 ילדייך, חתנק וכלהותך, 7 נכדים ו-3 נינים הנפרדים ממקה אהבה מהולה בצער.

למדנו להעריך את עצמת הנtinyה, העידוד וההתמיכה שפרש על כולנו בדרך השקטה, המיוחדת שלאורה נمشיך לנצח.

יקיריך נוח בשלום על משכברך,

מצבת האפר בנחלת יצחק
The Monument for Zaglembie Kedoshim (Martyrs) at Nachlat Itzhak cemetery

סבא לוזו,

לא שבתי שזה יהיה כל כך קשה.

בשלושת החודשים האחרונים היינו לצידם במיטת חוליך, מוחבר למיכシリים אבל מנותק. שלים בגוףך אבל בעצם מרוסק.

זה נפל علينا כרעם כרעם ביום בהיר: בפסח עז ישבת איתהנו בלילה הסדר וצחקנו, אכלנו את הכבב כוץ' והחזרת שעשייה והיית מאושר.

אני שמחה שזכית לראות את הנין שלך ולהיות הסנדק שלו. קראת לו קטנטז'יך ותענו.

לא היו לך חיים קלימים.

היית גיבור, עברת את השואה. הצלת אנשים ובזכותך קמו משפחות חדשות.

את ה- 8 במאי נمشיך לחגוג בלבדך, את יום שחרורך שהייתה תחילת חייך החדשניים.

"גוייליה", הספר מבנדין, נקראת בפי חבריך. כי וותיק במחנה קלטנדוף. הכרת את כלום ודאגת לכולם: לאוכל, למקום לישון, לעובודה, מ schovo ללבוש.

מתן בסתר, נדבה. דאגת לאחים של סבתא הלה והרשימה עוד ארוכה.

ועל כן סבא: אתה צדיק! אתה את שליך עשית.

עטוף בטלית, נוח על משכברך בשלום.

בן למעלה מ- 90 כשהאו אלך המלאכים, עמדו על מיטחך ואמרו: הקדוש

ברוך הוא רואת אותך אליו.

סבא לוזו שלי, נשמר עליינו מלמעלה ואנחנו נשמר על סבתא וגם על אמא,

בתך האחווה.

נאחט אותך תמיד ולא נשכח.

נדתך - אורנה מה-יפית (אברהמי)

ביקור במוזיאון ההיסטורי החדש ביד ושם

בזהדנות זאת ברצונו להזות ליד שם בכלל, ולמחלקת ההדרכה בראשותה של נינה גליל בפרט על הסיור המאלף והמרגש לו זכו יוצאי גלמבה. תודה גם לשמשון ישבי, מפעיל הדור השני, שלקח על עצמו לארגן את הביקור המוצלח.

Members of Zaglembie Organization visiting Yad Vashem - ביד ושם - יקירינו

חברי הארגון בני הדור השני והשלישי, או יוצאים בקמפיין מתמך להידוק הקשר עם יקירינו מדור א' יוצאי גלמבה.

מטרת הקמפיין לסייע, לתמוך, לבקר ולהיות בקשר קבוע עם אותם אנשים משפחות מדור א', המשווים לקשר, מילה אהבת, או סתם ביקור מלבד. אנו מבקשים לגרום להם לחיך ולהרגיש שהם מעוניינים אותנו, חלק מאייתנו ולא נטשים.

הקשר יתבצע ע"י איתורו אותם אנשים הזוקקים לקשר מעין זה. וכל מתנדב מדור ב' או ג' קיבל על עצמו ל'אמץ' משפחחה כזו. אנו ננחה את אופי הפעולות המומלץ (קשר טלפון, ביקור בבית, ביצוע שירותים או סיורים עבורם וכיווץ באלה). בתפילה נאמר: "אל תשליקנו לעת זקנה" וזו מה שאנון מעלה ממנה וחוב מוסרי ומצפוני שאנו חבים ליקירינו יוצאי גלמבה ועלצמנו !!! מצפים להיענותכם החשובה.

E-mail: rinakahan@yahoo.com נינתן לפנות אל –

דמי חבר לשנת 2006

הפעילויות הרבות של הארגון מחייבת הוצאות כספיות בלתי מבוטלות. הכספי הכספי העיקרי בא מדמי חבר העומדים השנה על 130 ש"ח. כל תרומה נוספת תתקבל ברברכה. אנו מבקשים מכל חבר שטרם שלם את דמי חבר לשעת זאת בהקדם.

את דמי חבר ניתן לשלם :

- ◀ ישירות לחשבון הבנק - בנק לאומי - בת ים - סניף 861 – הזכות "ארגון יוצאי גלמבה" מס. חשבון – 33938/34. המשלים בדרכך זו מתבקש לרשום את שמו וכתוותו כדי שנידע מי ולאו לשולח קבלת.
- ◀ באולם הארגון (רחוב פרישמן 23 ת"א) הפתוח ביום ד' אחה"צ.
- ◀ סלה הוברפלד – יהודת הנשי 5, רמת-גן, טל: 03-6194390
- ◀ יצחק טורנר – אחד העם 79, תל-אביב טל: 03-6852213
- ◀ הדסה קנטור רמת-גן. טל: 03-6775605
- ◀ שלמה גראור חיפה. טל: 04-8360960
- ◀ צבי לנדו – ת.ד. 4120 בת-ים, 59395 טל: 03-5067337

חברי ארגון רבים טרם Learned את דמי חבר למורות זאת אנו ממשיכים במאמצינו להוציא את העלוון שבידיכם ולהפיץ אותו בין כל חברי הארגון, דבר שעה רב. אנא, שלמו את דמי חבר כדי שנוכל להמשיך בפעולות החשובה של הארגון. קיומו של הארגון תלוי בהם.

מי מכיר מי יודע? - מफשים את נתק זילברברג

מבקשים מידע אודוט איהה הציר שלAMI, נתק (נוהם, נתן) זילברברג שזכה להיות באמצעות השבעים שלו. משפחתAMI התגוררה לפני המלחמה ברחווב ציסי בסוסנובי. שמות ההורים קלמן ושרה זילברברג. שמות הילדיים: ברוניה, הלה (AMI), נתן ומונסיה. 아마 הייתה בתקופת המלחמה במחנה גארסדורף שבזודט. היא יכולה להתאחד אחר גורל כל בתקופת השואה. ידוע לה שהוא חזר בתום המלחמה מה עלה בגורלו של נתק בתקופת השואה. ידוע לה שהוא חזר בתום המלחמה לפולין ונרשם בקהילת אבל, זה הכל.

הינו רוצים לדעת מה קרה אליו. האם הוא עדין בחיים. ואם לא, האם יש לו משפחה.

נניה אסירי תודה עבור כל בDAL מידע אודוטינו.
Nanette Horak, EM: larja@bigpond.net.au

יותר מ-50 מיזמי גלמבה, בני הדור הראשון השני והשלישי, ערכו ביקור מאורגן ביד ושם ביום שלישי ט"ו בתמוז, ה- 11 ביולי 2005. במהלך הביקור נערכו לוחרים סיור מודרך במוזיאון ההיסטורי החדש בדגש על קורות יהודי גלמבה בתקופת השואה.

מרכז הארגונים של ניצולי השואה בישראל

יולי 2006

הندון: הכרת מחלות האוסטיאופורוזיס כמחלה בגין דיפוזיט הנאצים

לאחר שנים של עבודה מממצצת הצליח ד"ר יצחק הלפרין מנהל היחידה לאנדוקרינולוגיה מבית החולים ברזילי באשקלון לגרום לכך שמחלות האוסטיאופורוזיס תהייה מוכרת כמחלה בגין דיפוזיט הנאצים. על פי החלטת בית המשפט בת"א כל ניצולי השואה המוכרים ע"י האוצר כנדפסים, זכאים להגיש בקשה מוגנת בגין אוסטיאופורוזיס. הגשת התביעה אינה מוגנתה במקומות השהייה בתקופת מלחמת העולם השנייה. • על התובעים להוכיחו כמובן בעורות חותות דעת את סבלם מאוסטיאופורוזיס. • בית המשפט הכיר בשלב זה באחריות השואה רק ל-1/3 ממחלות האוסטיאופורוזיס. • מתנהלים מתקלים להגדיל את אחריות השואה ליותר מ-1/3 מהמחלה. • הכרת האוצר במחלה כורכת בחובה גם אחריות לשאת בהוצאות המחלה (עלות טיפול וטיפולים אחרים).

אוגוסט 2006

הנדון: גביהית שכיר דירה בדירות דירות מגן

בעקבות דרישת ניצולי השואה ועל בסיס בקשתו של ח"כ מיכאל נודלמן שתמך בדרישה זו, החליט שר הבינוי והשיכון מאיר שטרית לבטל את הגביהה של 8% מכיספי הפיצויים מגרמניה מניצולי השואה שמתגוררים בדירות ציבורי.

נח פלוג – יו"ר

קמפיין הוקהה לדור ראשון - ארגון גלמבה

גון ע"ש קצטניק בהרצליה

ביום 15 באוגוסט 2006 החליטה מועצת עיריית הרצליה פה אחד לקרוא גן ציבורי המתוכנן להשתרע על פני 12 דונם בצפון של שכונת מגדלי אשרון, ע"ש הסופר יחיאל דינור - קצטניק. (פרופ' אשרון היה מראשוני הגינקולוגים בארץ בקום המדינה והיה חותנו של קצטניק).

לפי התכנית יוקם בפארק מרכז מורשת השואה ע"ש קצטניק ויישם מזוזיאון המראה סמלי, אודיטוריום, ומרכז להכשרה מורים, מחנכים ומפקדים להדרכה ולימוד ספרי קצטניק. כדי לצין שלפני שנים, כשבמוקם היה פרדס, נהג קצטניק להתבודד שם ולכתוב את יצירותו. קצטnik, יחיאל דינור, נולד בסוסנובי למשפחה פיניר. בספרו סלמנדרה, העלה על הכתב את קורותיה של טסוגנובי בתקופת השואה וקרא לה מטרופoli.

הנצחות אישיות

או מזכירים כי במרחב ההנצחה שביד הזיכרון במוזיאון נותרו עדין מקומות להנצחה אישית של בני המשפחה שנפטרו בשואה. הנצחות שורה אחת חרוטה בשיש שחור עליה \$150. המבקשים להנציח את יקירותם יפנו לאולם הארגון הפתוח מדי יום רביעי בעבר וימלאו טופס עם הפרטים הדורשים.

ארגון יוצאי גלמבה
משתתף באלו הכבד
של חברינו
ישראל לרנר
במאות עליו אשתו
אלג'רה לדנץ ז"ל
תנחים למשפחה ולחברי
נצח סירני
מי יtan ולא תנעו עוד צער

קולנוע בבית התפוזות - השתלמויות 2006-2007
 השתלמויות משותפת של בית הספר ללימודיו העם היהודי ובית הספר המרכז
 להוראת השואה ביד ושם :

- **למשפחותיהם... - דיקון המשפחה היהודית בקולנוע**
ימי שלישי, אחת לשבוע, בין השעות 19:45-16:15 החל ממועד נובמבר 2006
- **לא נרגע הדיכרונות... - התמודדות הקולנוע עם זיכרון השואה**
ימי שלישי, אחת לשבוע, בין השעות 19:45-16:15 החל מחודש פברואר 2007
- **הعبر היהודי באירופה**
השתלמויות משותפת של בית הספר ללימודיו העם היהודי, המרכז להכשרת טగל בחינוך אוניברסיטתי בתל אביב והקרן החדשה לקולנוע וטלזיה:
- **תרבות יהודית וישראלית בעין המצלמה- מסע קולנוע**
ימי רביעי, אחת לשבועיים (סמינר א' ו-ב') בין השעות 19:45-16:15 החל מחודש נובמבר 2006.

לפרטים נוספים והרשמה נא לפנות אל רבקה אדרת, רוכת ההשתלמויות
 bhaderet@post.tau.ac.il דוא"ל: 03-6405885. טל:

2 Z drugiej strony • Katowice • Bielsko-Biała

Środa 23 sierpnia 2006 . Gazeta Wyborcza . www.gazeta.pl

www.gazeta.pl/katowice

KAL 1

SPRAWIEDLIWY WŚRÓD NARODÓW ŚWIATA Z BĘDZINA

POŚMIERTNE PODZIĘKOWANIE DR. TADEUSZOWI KOŚIBOWICZOWI

Icchak Turner urodził się w Będzinie. Wczoraj przyjechał do Polski podziękować tym, którzy uratowali mu życie, gdy uciekał ze zniszczonej przez Niemców będzińskiej synagogi

Icchak Turner z córką doktora Zofią Kosibowicz-Rydel

JOANNA ZIELIŃSKA

Po 67 latach wreszcie mogę podziękować dr. Tadeuszowi Kosibowiczowi. Uciekalem z innymi Żydami z synagogi w kierunku kościoła. Niemcy nas zauważyl i zaczęli strzelać. Zostalem ranny. Do kościoła wpuścił nas ks. Zawadzki. Potem wymykalismy się tylko wyjściem. Całą noc lała się ze mnie krew. Pomogł mi dr Kosibowicz. Narażając życie, leczył wielu Żydów i nawet po kryjomu hospitalizował - wspomina Turner.

Dzięki jego staraniom Tadeusz Kosibowicz pośmiertnie otrzymał we wtorek w Będzinie medal „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”. Odebrał go jego córka, Zofia Kosibowicz-Rydel.

Tata nie pomagał tylko dlatego, że był lekarzem, robił to z potrzeby serca. Żydom pomagał także w obozie w Majdanku. Jak stamtąd wrócił, ważył zaledwie 36 kg - mówiła córka doktora.

Odznaczenie przyznaje specjalna komisja pod przewodnictwem Sądu Najwyższego Izraela. Medal sprawiedliwego trafia tylko do osób, które ryzykowały swoim życiem i zdrowiem.

by ratować osoby pochodzenia żydowskiego od śmierci i deportacji.

Turner i przedstawiciele Świato-wego Związku Żydów złożyli kwiaty w miejscach upamiętniających śmierć Żydów zagłębiowskich. Odwiedzili Czeladź, Będzin, Sławków i Sosnowiec.

W Czeladzi Abraham Green, prze-wodniczący Związku Żydów Zagłębia, został we wtorek mianowany honorowym obywatelem miasta. - W tym mieście się urodziłem i to miasto przywołuje najlepsze wspomnienia. Niestety, także tu straciłem całą rodzinę - mówi Green.

W czasie II wojny światowej Green trafił do czeladzkiego getta, był więźniem Auschwitz. Gdy trafił do Izraela, współtworzył Związek Żydów Zagłębia. Dzięki jego staraniom w 1970 r. na wzgórzu Syjon w Jerozolimie zostało odsłonięty pomnik Pamięci Ofiar Zagłady z Zagłębia. Na dziesięciu płytach z piaskowca wyryto tam nazwy 27 miejscowości, m.in. Sosnowiec, Będzin, Czeladź i Dąbrowy Górniczej, w których mieszkali i ginęli Żydzi. ●

Począwszy od 1918 roku w uznaniu szczególnych zasług dla miasta Czeladź, Rada Miasta przyznawała tytuł Honorowego Obywatela Miasta. Jako pierwszy otrzymał go w 1918 roku ks. Bolesław Pieńkowski. Po roku 1918 tytuł Honorowego Obywatela otrzymali marszałek Józef Piłsudski, marszałek Edward Rydz-Śmigły i generał Feliks Sławoj - Składkowski. Do tradycji nadawania tego zaszczytnego tytułu powrócono w 1987r. Do 2005 roku tytuł otrzymali m.in. przedstawiciele partnerskiego francuskiego miasta Auby: Aldebert Valette, Michel Flacheron, Bernard Briez oraz zasłużeni mieszkańców Czeladzi: Zygmunt Szkocony, Janusz Domagalik, Sławomir Pietras, ks. kanonik Tadeusz Stępień. W 2006 roku na wniosek burmistrza miasta Marka Mrozowskiego, także Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Zagłębiowskiej „Na świecie”, a także dzięki poparciu radnych Czeladzi i Rady Powiatu Będziskiego, Rada Miasta w Czeladzi podjęła uchwałę o nadaniu Tytułu Honorowego Obywatela Czeladzi panu Abrahamowi Greenowi – przewodniczącemu Światowego Związku Żydów Zagłębia Dąbrowskiego z siedzibą w Tel Awiwie, czeladzianinowi, obywatele Izraela. Uroczystość nadania tej honorowej godności odbędzie się w dniu 22 sierpnia, w Pałacu „Pod Filarami” w Czeladzi, podczas pobytu Abrahama Greena wraz grupą izraelskiej młodzieży w Zagłębiu. (wk)

(Szerszą relację z tego wydarzenia przekażemy czytelnikom „Echa Czeladzi” w wydaniu wrześniowym).

foto z archiwum Barbary Gruski - Zych

Blanka i Abraham Greenowie podczas kolejnej wizyty w Czeladzi

Abraham Green urodził się 15 października 1928r. w rodzinie ojca Dova i matki Chany Haida w Czeladzi, przy ul. Bytomskiej 35. Wychowaniem dziecka zajmowała się głównie matka, która w tym czasie była ławnikiem w Radzie Miejskiej oraz przewodniczącą Żydowskiej Organizacji Kobiet, aktywnie działała w kasie dobrotelnej i towarzystwie opieki nad chorymi, zarządzała także ochronką dla dzieci.

W wieku 11 lat Abraham zaczął pracować w warsztacie stolarskim Witwickiego. Młody Abraham w pamięci zachował dramatyczne wydarzenia związane z okresem wojennym. Zimą 1940 r. okupant niemiecki pod przymusem i groźbą śmierci, ściągnął wszystkich Żydów z ulic Milowickiej i Staszica. Przez pięć dni, w atmosferze rozpaczliwego płaczu, cegła po cegle, rozbierali bożnicę do fundamentu. Był również świadkiem „krwawej środy”, kiedy to po zabiciu niemieckiego żołnierza, wielu mieszkańców w upale, musiało leżeć twarzą do ziemi na chodnikach przez całą dobę.

W 1942 roku wraz z innymi Żydami znalazły się czeladzkim getcie, gdzie w trudnych warunkach, skrajnej nędzy i wycieńczenia, często doprowadzani byli do śmierci. Od 18 lutego 1942r. rozpoczęła się wędrówka do miejsca docelowego – Palestyny. „Po drodze” był więzniem: obozu przejściowego pod Wrocławiem, lagru w Markstedt, lagru między Lipskiem a Dreznem, obozach w Gross Rosen, Weimaru, Buchenwaldzie, był robotnikiem przymusowym w zakładach Kruppa.

Po wyzwoleniu przez Amerykanów w dniu 20 kwietnia 1945r. Abraham Green wrócił do Czeladzi i ze smutkiem stwierdził, że nie ma tu już nikogo ze swojej rodziny. Mając 16 lat zdecydował się na nielegalne przekroczenie granicy i udał się do obozu uchodźców w Bawarii. W 1947r. poprzez

granicę austriacko-włoską przedostał się do Palestyny, skąd po internowaniu na Cyprze a następnie uwolnieniu, przybył do Izraela. W tym okresie do Izraela z różnych stron świata przybyło ponad 100 Żydów - byłych mieszkańców Zagłębia.

W kwietniu 1948r. rozpoczął służbę w wojsku izraelskim, która trwała 12 lat. Po zakończeniu służby wojskowej założył firmę w branży gazowniczej.

Pan Abraham Green starał się nawiązać kontakty z Żydami z Zagłębia i w tym celu zorganizował wyjazd do wolnej Jerozolimy. Zagłębiowscy Żydzi, którzy osiedlili się w Izraelu, Jerozolimie, Hajfie i w innych ośrodkach postanowili utworzyć wspólny Związek Żydów Zagłębia w Izraelu. Przewodniczącym Związku został wybrany Arieh Ben-Tov, wybitny adwokat, a jego następcą Pan Abraham Green.

We wrześniu 1970r., w 25-lecie zakończenia II wojny Światowej w Dolinie Zagłębia, na górze Syjon w Jerozolimie, odsłonięty został pomnik Pamięci Ofiar Zagłady z Zagłębia. Składa się on z wielu części, wśród których znajduje się 10 płyt z piaskowca z nazwami miejscowości, poczynając od Sosnowca, Będzina, Dąbrowy Górnictwa, Czeladzi, Sławkowa, Wolbromia, Strzemieszyc, Ząbkowic i innych (łącznie 27 miejscowości).

W latach 90-tych Arieh Ben-Tov i Abraham Green przyjeżdżali do Zagłębia często: odwiedzali także Czeladź, składając hołd swoim przodkom na kirkucie i przy obelisku. Dobry stan cmentarza przy ul. Będzińskiej zawdzięczamy panu Mońskiemu Stawiskiemu - byłemu mieszkańcowi Czeladzi.

W 1997r. zarejestrowane zostało Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Zagłębiowskiej „Na świecie”, którego celem jest rozwijanie kontaktów z rodakami i związkami rodaków na świecie, wymiana informacji, nt. publi-

kacji, tradycji i kultury Żydów Zagłębia, nawiązywanie kontaktów młodzieży szkolnej i członków stowarzyszenia z rodakami na świecie, w tym gospodarczych. W następnych latach do Zagłębia przyjeżdżały kolejne grupy Żydów zagłębiowskich z całego świata razem z ich dziećmi i wnukami. Przyjazdy dawnych mieszkańców były i są okazją do spotkań i wspomnień z przeszłości.

Po śmierci Arieh Ben-Tova w czerwcu 1996r., obowiązki Przewodniczącego Światowego Związku Żydów Zagłębia przejął Abraham Green. Wiele czasu i wysiłku wymagają kontakty z Żydami z Zagłębia rozmianymi po całym świecie. Organizuje spotkania na temat współpracy osób starszych i młodzieży. Chętnie przyjeżdża do Zagłębia i do Czeladzi, ze swoimi dziećmi i wnukami, by pokazać im uświecone miejsca pamięci.

Abraham Green z pełnym poświęceniem jednocygi swoich rodaków. Jego praca dla nich została zauważona i doceniona. W 1995r. prezydent RP Lech Wałęsa odznaczył Abrahama Greena Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski.

Postawa jednocyga Zagłębiaków, niosąca przesłanie idei dobra i pokoju na świecie, to ważne działanie dla przyszłości Bliskiego Wschodu i Izraela.

• • •

Uonorowanie Pana Abrahama Greena Tytułem Honorowego Obywatela Miasta Czeladź, przyjęte zostało przez Niego (czemu dał wyraz w osobistym liście do burmistrza Czeladzi), jako szczególny zaszczyt i zobowiązanie do dalszych kontaktów pomiędzy Zagłębiem i Światowym Związkiem Żydów Zagłębia w Izraelu oraz bliskich osobistych kontaktów nawiązanych w okresie 18 lat współpracy i przyjaźni.

EUGENIUSZ BLIŃICKI

STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ ZIEMI ZAGŁĘBIOWSKIEJ „NA ŚWIĘCIE”

Kanadyjski Dzień Pamięci Holocaustu - 25 kwiecień 2006

Uroczystość składania wieńców w Ottawie

I.B. Iskow (Ickowicz z Będzina) -

Przedstawicielka Zagłębia

Był to zimny, wiosenny dzień z odrobiną słońca przed południem. Wzgórze, na którym stoi budynek Parlamentu było udekorowane flagami Kanady i Izraela.

Młodzi ludzie wręczali program i pamiątkowe znaczki.

Szymon Sliwka, sekretarz finansowy Związku Zagłębian w Toronto, wraz z jego wnuczką, Rebeką Boshi powinien był dzisiaj złożyć wieniec przed Parlamentem, składając hołd ofiarom Holocaustu.

W ostatnim momencie, z powodu choroby Szymona, ja zostałam o to poproszona.

Razem z Phyllis Studniberg zostałymy oddelegowane na jego miejsce.

Udałyśmy się z Toronto do Ottawy, wraz z innymi delegatami z Bathurst Jewish Community Centre.

W Ottawie znalazłyśmy się wśród dygnitarzy, polityków, reporterów z prasy i telewizji - w tłumie ponad tysiąca ludzi. Oczy wszystkich były zwrócone na premiera Kanady, Stevena Harpera. Liderzy kanadyjskiego rządu przemawiali z pasją: Holocaust nie może się powtórzyć! Przemawiał także pan Alan Baker, ambasador Kanady w Izraelu. Najładniejsze przemówienie wygłosiła Sędzia Sądu Najwyższego Kanady, pani Rosalie Abella "z drugiego pokolenia", córka osób które przeżyły Holocaust.

Razem z Phyllis byłyśmy jednymi z ostatnich składających wieńce. Przesuwałyśmy się do przodu cierpliwie czekając na naszą kolej. Niespodziewanie znalazłyśmy się blisko Premiera Stevena Harpera. Po przedstawieniu się poprosiłyśmy o wspólne zdjęcie. Harper był bardzo miły i pożegnaliśmy się uściskiem dłoni.

Opuściłyśmy Ottawę pod silnym wrażeniem tej znamiennej uroczystości, w której w Dniu Pamięci Holocaustu uczestniczyłyśmy.

"SZALOM JERUSALEM"

Pisarz z Będzina, Władysław Śliwoń, którego utwory poetyckie poświęcone Zagładzie Żydów jego rodzinnego miasta zamieściłyśmy w naszej Gazecie Zagłębiowskiej, wydał w roku bieżącym piąty z kolei zbiór swoich wierszy. Są to utwory napisane pod głębokim wrażeniem tego, co doznał i przeżył jako uczestnik pielgrzymki z Polski do Ziemi Świętej. Z tych najnowszych wierszy emanuje czystość doznania i siła przeżycia.

"Proście o pokój dla Jerozolimy, niech zażywają pokój ci, którzy ciebie miują" tym wersetem z Psalmów 122,6 zaopatrzył autor swoje Słowo Wstępne do wierszy. Po zdaniach poświęconych doznaniom głęboko wierzącego katolika w zetknięciu z autentycznymi miejscami znany z Testamentu - Nowego i Starego, autor wyznaje: "Przez tych kilka dni wędrówki po Galilei, Samarii, Judei, człowiek nagle widzi przez przyzmat całkiem inne wartości, jakby zrzuciła z siebie starąskę. A przecież oprócz doznań pogłębionej wiary oczy widzą Izrael - żywy organizm, którego do końca nie zdołał zniszczyć faszyzm. Moją wiedzę o Żydach czerpałem przede wszystkim z opowiadań rodziców i z nielicznych kontaktów z diasporą żydowską. I tu - w jednej chwili zobaczyłem świat żywcem przeniesiony z tych opowiadań. Szczególnego wstrząsu doznałem pod Ścianą Płaczu, kiedy w szabat znalazłem się w synagodze wśród kilkuset rozmodlonych Żydów, okrytych tałesami, z tefilinami na czołach, pochylonymi nad zwojami Tory."

TABLICA PAMIĄTKOWA W SOSNOWCU

W ostatnim dniu pobytu delegacji naszego Związku w Zagłębiu uczestniczyliśmy w niespodziewanej, wzruszającej uroczystości.

Prezydent Miasta Sosnowca, Kazimierz Górska zwrócił się do przewodniczącego, Abrahama Greena z prośbą o odsłonięcie Tablicy Pamiątkowej, umieszczonej przez władze miejskie Sosnowca z nazwiskami sześciu Żydów - obywateli miasta, powieszonych publicznie przez hitlerowskich okupantów w samym sercu miasta, w ogrodzie przy ulicy Modrzejowskiej 32. Sosnowianie pamiętają tę wstrząsającą zbrodnię i atmosferę strachu i smutku jaka panowała w tamtych dniach w mieście. Poniżej zapis z Tablicy ustanowionej staraniem władz miasta Sosnowca. Na czarnym tle widnieją białe litery:

"W pobliżu tego miejsca z rąk niemieckich nazistów zginęły śmiertelnie sześć żydowskich mieszkańców Sosnowca, powieszonych publicznie przez hitlerowskich okupantów w samym sercu miasta, w ogrodzie przy ulicy Modrzejowskiej 32. Sosnowianie pamiętają tę wstrząsającą zbrodnię i atmosferę strachu i smutku jaka panowała w tamtych dniach w mieście. Poniżej zapis z Tablicy ustanowionej staraniem władz miasta Sosnowca. Na czarnym tle widnieją białe litery:

23.03.1942: Robert Mangiel, Marek A. Liberman

19.04.1942: Majer D. Kohn, Nuchym Kohn, Herszl Pfeffer, Judka Warmund

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

Inicjatywę władz miasta Sosnowca przyjmujemy z głębokim wzruszeniem.

(A. Ćw., która w dniu egzekucji była w Sosnowcu i doświadczyła atmosfery tamtych godzin.)

שלט בסוגונייך המציג כי במרץ-אפריל 1942 נתלו בפומבי במקום 6 יהודים
The Plaque at Sosnowiec commemorating the 6 Jews that were hung near the building at 1942 by the Nazis

...Urzeczyony i nasycony wielką ilością wrażeń, jako reminiscencje z podróży, pod wpływem chwili napisałem tomik wierszy "Szalom Jerusalem". W każdym z wierszy brzmi jakaś nuta ekspresji i w ten sposób pochyłam się nad świętością tej Ziemi Świętej."

SZALOM JERUSALEM

Postawione na czakramie
magiczną mocą wskrzeszało życie,
umierało, aby zmartwychwstać.

To moje Jerozalem
Zwyły labirynt barwnego orientu:
kramy, stragany, lające dywany,
pachnące piżmowym kadzidłem.

To moje Jerozalem
Sprawiedliwie dzielony Bóg
w synagogach, kościołach, meczetach,
rozmodlone jego wierne dzieci.

To moje Jerozalem
Soczysta zieleń ogrodów,
przetykana dojrzałą pomarańczą
kwiaty aloesu i gałązki oliwne.

To moje Jerozalem
Melancholijnie wzuszony
pakuję walizki.
Żegnaj, Jerozolimo -
Szalom Jerozalem!

Who Knows? Who Remembers?

Looking for Natek Zylberberg

I would dearly love to find out any information about my mother's younger (and only) brother. His name is Natek (Nachum, Natan) Zylberberg, and he would be in his mid to late 70's.

My mother's family were from Czesny Street, Sosnowiec. The parents were Kalman and Sara. The children were Bronia, Hela (my mother), Natek and Manuisia.

My mother spent the war years in the Gabersdorf Camp in Sudetenland. She is able to account for all her family except Natek. She was never able to find out what happened to him. He was seen after the war returning to Poland, and he did register that he had returned. But that was all.

We desperately want to know what happened to him. If he is still alive, he would be the only relative we have in the world. And, if he is no longer alive, perhaps he has a family.

If there is any information you could give us, or any direction you could send us, we would be very grateful.

Kind regards

Nanette Horak EM: larja@bigpond.net.au

Personal Commemoration

We remind you that in the Commemoration Valley in the Modiin Memorial Site, there are still places left for personal commemorations of family members that were killed in the Holocaust. One engraved line of commemoration in black marble costs 150\$. Those who wish to commemorate their beloved ones can contact the organization.

Congratulations, to our dearest friend

Shimon Slivka

On his 80th Birthday

Wishing you many years of Naches and
Happiness
in Good Health

Abraham Green – Chairman Zaglembie world organization

Zaglembier Society In Toronto

On Sunday June 11, 2006, the Zaglembier Society of Toronto held a Yiskor ceremony for their Kedoshim who were taken from them in the Holocaust.

In the presence of four generations of Zaglembier Society members a memorial was unveiled. Six granite pillars to forever preserve the memory of the six million Jews that were lost and on each stone inscribed the names of our family members that perished.

The commemoration was moving with a dialogue from Rabbi Stern, a melodic prayer from our Chazan and a heartrending speech from our chairman, Dr. David Bleeman, son of Helen (Malinowitzer) Bleeman of Dombrowa.

It was a day to remember and a tribute to the hard work and joint efforts of the membership.

Speech by Chairman Dr. David Bleeman...

We have all experienced it. Watching our babies go from their first day of school to graduation. Watching with joy and "naches" as everyone else looks at our baby getting his or her diploma.

Well, this is my baby's graduation. I should say Shimon Slivka's and mine. Let me take you through our babies life. From its conception to its birth.

Just over a year ago Shimon and I met her to look at our original monument to decide whether it needed a good cleaning before our Yizkor service. We sat down at the bench and at the same time said, why clean it, let's change it.

For some reason, and to this day I don't know why, this design was stuck in mind. Shimon and I approached Shai Lobart and David Freedman of Stonecraft Monuments who introduced us to Hagor Janbazman, an exceptional and brilliant architect and designer, who then put on paper exactly what I had in mind, magnificent monument to the memory of our Kedoshim. Who would deserve a

daglum b'ir sao'it ain taranu

האנדרטה החדשה לזכר קדושים זגלמבי בטורונטו
The new monument for the Zaglembie Kedoshim in Toronto

more monumental expression of our desire to embed into the minds of the people of our community, and yes the rest of the world, the memory of our murdered love ones. Our Kedoshim who suffered and were destroyed for one simple reason: they were Jewish. No other reason. None.

Let this monument be a reminder to all of you, to your brothers, your sisters, your children, your grandchildren, your friends, both Jewish and non-Jewish that this is who we are. We don't hide it. We don't deny it. We celebrate. We memorialize it. We remember it. We are Jews. We will not be intimidated again. We will not be destroyed.

I hope you will celebrate with me this inauguration of our baby. Thank you.

Holocaust Memorial Day - Yom Hashoa Service - April 26, 2006

The topic of this year ceremony at the Memorial Site in Modiin, was "The battle against Antisemitism and deniers of the holocaust".

Thousands came to Yad Hazikaron - four generations Zaglembians, Minister, Knesset members, public figures, senior police officials, soldiers and many guests including youths.

A short military ceremonial drill conducted by a squad of soldiers from a nearby IDF base was followed by the traditional lit of the torches.

Cantor Achia Rubin, who conducted the religious part of the memorial service, chanted the prayers.

"Yizkor" was said by Itzhak Greengrass and "Kadish" by Zvi Landau.

The following persons spoke at the ceremony: Mr. Ronny Bar-On – Minister of the national infrastructures, Miss. Hila Gerstel – District Judge, second-generation of Zaglembie; Miss Liory Baum - third-generation of Zaglembie and Mr. Abraham Green - chairman of Zaglembie World Organization.

The "Kolot Ha'ir" chore conducted by Aviva Wimnitz provided the artistic program.

Second and third generation of Zaglembian Jews participated in recitations of poetry and prose. The ceremony was conducted by Varda Greenberg (Tobiahs) and Shelomi Karib (Krawinski), both second-generation.

others were led by the German soldiers and were forced to stand alongside the outer wall of the church. There, the soldiers ordered them to run quickly. Whoever remained standing was shot - whoever ran, was also shot. The soldiers aimed to kill.

A group of Jews, myself included, ran frantic towards the gates of the church at the top of the hill. The German soldiers shot at us with automatic weapons, and several people were wounded. I too was wounded in my left arm. The bullet that hit me entered my elbow and exited near my shoulder.

When we reached the church gate, Father Zawadzki opened the gate and let us all in. He instructed the nuns to treat our wounds and give us first aid. When they were finished, he asked us to leave by the rear gate because he was in danger of being killed. He explained that he and the nuns would be executed if it became known that they assisted Jews.

On the other side of the hill, the situation was much calmer. We left in the dead of the night. Bendin's ancient Jewish cemetery was located at the foot of the hill. I lay there in the cemetery with the open wound in my left arm until the sun came up.

In the morning, I walked over to the hospital alone. German soldiers, posted at the hospital, blocked the entrance and announced that no entry to Jews or Polish soldiers was permitted. Dr. Tadeusz Kosibowicz, the chief physician at the hospital, came outside and led me to his ward for treatment. He told the soldiers that he only administrating first aid. Inside I recognized other Jews that were wounded that night. I recognized some of them who were my neighbors.

Dr. Kosibowicz saw that I would be hospitalized for two months, under his personal supervision. The same occurred also to other Jews. While I was there, my parents and brother were transferred

the Church in Bendzin

הכנסייה בבדין

Czeladz is Honoring Abraham Green

Since 1918, the city of Czeladz in Zagłębie has granted honorary citizenship to individuals who have made a special contribution to the city.

The first person to receive this honor was Fr. Bolesław Pinkowsky. He was followed by personages including Marshal Józef Piłsudski, Marshal Edward Rydz-Śmigły and General Feliks Sławoj-Składkowski.

Between 1987, when the tradition was reinstated and 2005 three representatives of the city of Auby (Czeladz's twin city in France) and four citizens of Czeladz: Zygmunt Szkołny, Janusz Domagalik, Sławomir Pietras and Fr. Tadeusz Stępień - received this honor.

In 2006, at the suggestion of Czeladz's Mayor, Marek Mrozowski, with support and encouraged by the Zagłębie Friendship Organization and members of the City Council, this honor was awarded to Mr. Abraham Green, originally of Czeladz and currently of Tel Aviv, and Chairman of the Zagłębie World Organization.

Abraham Green received this honor for dedicating decades to the commemoration of the heritage of Zagłębie Jewry, and its history in Poland and Israel, as well as his profuse activities to strengthen the ties between Jews and Poles in Zagłębie in general, and in Czeladz in particular.

In an impressive ceremony that took place on August 23, 2006 in Czeladz, Mr. Green was awarded honorary citizenship in the presence of his family, the mayor of Czeladz, Israel's Ambassador to Poland - Mr. David Peleg, members of the City Council, Mayors of all Zagłębie cities, Representatives of the county, a delegation of Zagłębie Jews and many guests

to another apartment at No. 8 Third of May Square. After two months in the hospital, I joined my family.

Dr. Kosibowicz was arrested and brought for questioning, for helping Jews, hiding a broadcasting station, and hiding a Polish general in the hospital. The Gestapo intended to execute him, but an order from higher authorities changed his fate. He was sent to Dachau, and from there he was sent to several camps: Sachsenhausen, Oranienburg, Majdanek and Gross-Rosen.

יצחק טורניר (במרכז) ליד הכנסייה בבדין
Itzhak Turner (center) by the Church in Bendzin

At the end of the war, Dr. Kosibowicz returned to his home in Bendzin.

Dr. Kosibowicz put himself at risk by extending assistance to Jews, despite the explicit orders and instructions of the Nazi government. As a result, he was sent to the camps.

His actions are documented in a book by the historian Roman Shank.

Dr. Tadeusz Kosibowicz 1893-1971

On August 23, 2006 the late Dr. Tadeusz Kosibowicz was declared as "Righteous Among the Nations". A moving ceremony was held in Bendzin in the presence of: Mrs. Zofia Rydel and her daughter Alegebita - Kosibowicz's daughter and granddaughter; Mayor of Bendzin - Mr. Radosław Baran; Israeli Ambassador to Poland - Mr. David Peleg; a delegation of Zagłębie Jews headed by Abraham Green - Chairman of Zagłębie World Organization including Itzhak Turner; City Council members and many guests.

ראש עיריית בדין (מיין) ויר ארגון יונה מברכים את גריין בטקס בצד' Mayor of Bendzin Radosław Baran & Head of "Jona" – Adam Szydłowski greeting Abraham Green at the ceremony in Czeladz

We are very proud of our Chairman

Mr. Abraham Green

who was granted as an

**Honorary Citizen of his Home Town Czeladz
in the Zagłębie Region**

Mazal Tov!

Wishing him many years of Naches and Prosperity in Good Health and Happiness

Zagłębie World Organization

Dear Friends and Fellow Zaglembians,

We are happy to inform you that our members of the second and third generation have initiated several important activities relating to commemoration and other topics.

Approximately two years ago, as a result of much effort, the **Netzer Acharon** (Last Remnant) Memorial was erected on Mt. Herzl, adjacent to the National Cemetery. The Memorial commemorates 275 Holocaust survivors who were killed defending the State of Israel during the War of Independence. Although they were the only surviving members of their families they immigrated to Israel and joined the ranks. They were killed in the war.

Shimshon Yashevitz, a second-generation member, initiated and collected the names and information on the Netzer Aharon heroes from Zaglembia. We plan to commemorate them at our Memorial in Modi'in as well.

Other activities that are being directed by second and third generation members include the campaign in honor of our first generation members.

The campaign is intended especially for our first generation members in need of such contact.

Members and Survivors,

Righteous Among the Nations – Righteous Gentiles

In 1963, Yad Vashem embarked upon a worldwide project to grant the title of Righteous Among the Nations to non-Jews who risked their lives to save Jews during the Holocaust. To this end, Yad Vashem set up a public committee headed by a retired Supreme Court justice, which is responsible for granting the title. This project is the only one of its kind in the world that honors, using set criteria, the actions of those individuals who rescued Jews during the war.

The Righteous program and the trees planted on the Avenue of the Righteous Among the Nations have received world coverage, and the concept of Righteous Among the Nations coined in the Yad Vashem Law has become a universal concept and an important symbol.

RIGHTEOUS OF THE WORLD by Chaim Chefer

I hear this title and it makes me think
About the people who saved me.
I ask and ask "Oh, my dear God,
Could I have done the same thing?
In a sea of hate stood my home,
Could I shelter a foreign son in my home?
Would I be willing along with my family
Constantly be threatened by certain evil?
Sleepless dark nights watching our for noise
Hearing footsteps of certain evil.
Would I be able to understand every sign,
Would I be ready for this, could I walk like this
Among those who would betray
Not one day, not one week, but so many years!
There a suspicious neighbor, there a look, and here a sound -

Our sources contain many sayings that guide our conduct towards older individuals. "You will rise for an Elder" and "Thou shalt honor the face of the old man". But only the "Shma Koleinu" prayer that we say on Yom Kippur contains the saying: "Cast me not away when I am old, do not leave me when my strength is gone". These are the days that we request to be written in the Book of Life. Indeed, many people recite this prayer with tears in their eyes.

Our children and grandchildren, I must admit that when I read your proposal, I shed some tears, and I imagine that other survivors were also moved by your initiative. I send you our appreciation and a blessing.

Mazal Tov to the Zaglembie Society of Toronto on its Jubilee Celebration. May you continue your blessed work and beneficial contacts with our organization in Israel.

At the close of the year 5766, I wish all Zaglembian Jews and their families in Israel and overseas, a Happy and Healthy New Year, a year of peace and prosperity.

Shana Tova!

Abraham Green, Chairman of the Zaglembie World Organization

Righteous Among the Nations – Righteous Gentiles

As of January 2006, 21,310 people have been recognized as Righteous Among the Nations. 5,974 of them are from Poland. In addition, Yad Vashem has been developing a comprehensive encyclopedia - The Lexicon of the Righteous Among the Nations - that will eventually include the stories of all the Righteous Among the Nations.

The Garden of the Righteous Among the Nations, in which marble plaques have been engraved with the names of the rescuers according to country, was inaugurated in 1996. Ceremonies in which the title of Righteous Among the Nations is granted are held in the Garden.

For that one - warm - brotherly clasping of my hand...
Not having any pension - not having anything for this.
Because a person to person must be a human being.
Because a human being comes at this time through -
So I ask you and ask you once more -
Could I have done the same if I was in their place?

It was they who went to war every day,
It was they who made the world a place for me.
It was they, the pillars, the Righteous brother,
Who this day this world is founded by.

For your courage, and for your warm extended hand
In front of you the Righteous I bow.

He Who Saves One Soul...

By Itzhak Turner

I lived with my parents and my brother at 3 Bochna Street. The house was in the row of houses closest to the Great Synagogue of Bendin. Up on the hilltop, near these houses, stood a church where Father Mieczyslaw Zawadzki presided.

When WWII broke out, German troops that invaded Poland secured a hold and settled in Bendzin. In 1939, on the night between September 8th and 9th, German soldiers burst through the gates to the houses bordering on the Great Synagogue. The soldiers hurled hand-grenades at the houses and ordered everyone to evacuate their homes, claiming that Jews had shot at them from the synagogue.

The many Jews who ran to the synagogue where they sought protection, met their death when the synagogue was burned. Many

שגריר ישראל בפולין – דוד פלג והגב' רידל – בתו של חסיד אומות העולם טדי קוסיבוביץ
David Peleg - Israel ambassador to Poland & Mrs. Zofia Ridel - the daughter of the new "Righteous Among the Nations" - Tadeusz Kosibowicz

למר שמעון שליבקה – חבר הנהלת ארגון זגלאמבי בטורונטו

במלאת לו 80 שנה

מזל טוב! שתזכה לעוד שנות עשייה רבות ופוריות בבריאות טובה

למר נפתלי לביא – י"ר התאחדות עולי פולין וחבר הוועד

המארגן של מרכז הארגונים

במלאת לו 80 שנה

מזל טוב! שתזכה לעוד שנות עשייה רבות ופוריות בבריאות טובה

למר אברהם גריין – י"ר ארגון יוצאי זגלאמבי

colsno גאים בכך!

לרגל קבלת א Ordre כבוד בעיר הולנד צ'לז' שזגלאמבי

מזל טוב! שתזכה לעוד שנות עשייה רבות ופוריות בבריאות טובה

למר שלמה גראואר – י"ר סניף הצפון של ארגון זגלאמבי

במלאת לו 90 שנה

מזל טוב! שתזכה לעוד שנות עשייה רבות ופוריות בבריאות טובה

Peter Ferens

On Monday, August 7, 2006, our community lost a devoted member.

Peter Ferens, beloved son of Zvi and the late Bluma Ferens of Bendzin, Poland, passed away in Toronto, Canada. He was an active member of our organization for 35 years and most recently the Co-Chairman of our Toronto branch of the Zaglembier Society. Born in 1947, Peter dedicated his life to people. As a teacher of 30 years he was a mentor of his students and as a member he played a dutiful part in our Society. But foremost he was committed to being a loving husband to his wife Heather, a loyal son and caring brother and uncle.

Peter Ferens will be greatly missed.

Shimon Slivka

Mr.Jeffry Cymbler & Family

Zaglembie world organization Board and members Express Our Sincere Condolences on the Passing Away of your Beloved Mother

Sharing your deepest grief
Abraham Green – Chairman

פיטר פרנס ז"ל

ביום שני, ה-7 באוגוסט אבדה הקהילה שלנו חבר נאמן, פיטר פרנס, בן האהוב של צבי ואשתו המנוחה בלומה פרנס מבנדין, שהליך לעולמו בטורונטו, קנדה.

פיטר היה חבר נאמן ופעיל במשך 35 שנה ולאחרונה שימש כייר של ארגון זגלאמבי בטורונטו.

פיטר נולד ב-1946 באיטליה. את מרבית חייו הקidis משמען, כמורה ומורה למשך מ-30 שנה שימוש דוגמה חייה לאלפי תלמידיו שהעריכו אותו על דרכיו ופעלו למעןם.

בראש בראשו פיטר היה בן אדום אהוב, בעל נאמן לאשתו התיר, בן מסור להורי, אח אהוב על אחיו אלן ודוד טוב.

פיטר היה חסר לנו לעולם.

ת.נ.צ.ב.ה.

נכ宦 בטורונטו ע"י חבר הנהלת ארגון זגלאמבי, שמעון שליבקה.

ארגון יוצאי זגלאמבי

משתתף באבלו הכבד של חברי ג'פרי צימבלר

על מות

אמו ז"ל

תנחומים למשפחה

מי ייתן ולא תדעו עוד צער

מודעה

אזורות פולניות

דרךון אירופאי

טיפול ישירות בפולין:

- ✓ באזרחות ליווצאי פולין וצאנצאים ללא הגבלת דורות
- ✓ ביטול כתבי ויתור
- ✓ ערעור על סיורוב מותן אזורות מהשגרירות
- ✓ איתור תעוזות ורישום תעוזות ישראליות בפולין
- ✓ איתור רכוש והשבתו

משרד עורכי-דין אילן צ'רסקי

מגדל פז (קומה 5)

רחוב בצלאל 31, רמת-גן 52521

טלפון: 03-6112600

fax: 03-6134529

icharsky@icharsky.com

www.icharsky.com

ערחה"ש תשס"ז

שנה טובה ומאושרת,
שנת שלום ובטהון
שנת שגשוג והצלחה!

מחלים

הנהלת הארגון ומערכות עולן זגלאמבי

**Wishing you a Wonderful Year
Filled with health, and inner peace!**

Zaglembie World Organization

המערכת: אברהם גריין, אלתר ולנר, אשר ניצני, אנה צ'ויאקובסקי, יונה קויבו-קוטליצקי, הדסה קנטור
חנית ריטר-גיטלר, עריכה גרפית והדפסה: דפוס קויניאק

כתובת המערכת: ארגון קהילות יוצאי זגלאמבי, פרישמן 23, ת"א 63561

מס' החשבון של ארגון קהילות יוצאי זגלאמבי: בנק לאומי בת ים סניף מס' 861 ח' 34/33938

Zaglembie World Organization, 23 Frishman St., Tel Aviv 63561, Israel
For contributions: Bank Leumi of Israel, Branch No. 861, account No. 33938/34
yonakobo@netvision.net.il